

www.humak.fi

**”Jos nämä oikeudet toteutuis, niin
kyllä tää maailma ois parempi
paikka ”**

Seksuaalioikeudet ja kestävä kehitys nuorten miesten maailmassa.

Leena Ruusu

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(muodossa 3/2020)

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansainvälistä ja nuorisotyön koulutusohjelma

Tekijät: Leena Ruusu

Opinnäytetyön nimi: ”Jos näe oikeudet toteutuis, niin kyllä tää maailma ois parempi paikka” – Seksuaalioikeudet ja kestävä kehitys nuorten miesten maailmassa.

Sivumäärä: 52 ja 2 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Sari Höylä

Työn tilaaja(t): Väestöliitto

Opinnäytetyön tilaajana toimii Väestöliitto ja järjestön kansainvälisen kehityksen yksikkö, joka on keskittynyt seksuaaliterveyden ja -oikeuksien maailmanlaajuiseen edistämiseen.

Tämä opinnäytetyö tarjoaa ajankohtaista tietoa siitä, mitä nuoret miehet ajattelevat seksuaalioikeuksista, kestävästä kehityksestä ja sukupuolinormeista. Samalla opinnäytetyö on kehittämistyö Väestöliiton viestinnälliseen globaalikasvatushankkeeseen tarjoten ehdotuksia siitä, miten nuorten miesten näkemyksiä voidaan hyödyntää hankkeen tulevassa työpajakonseptissa ja siihen liittyvissä materiaaleissa.

Väestöliiton hankkeen pääkohderyhmänä ovat pojat ja nuoret miehet. Syy miksi kyseinen ryhmä valikoitui oli se, miten järjestö oli havainnut poikien ja nuorten miesten jäävän usein kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen ulkopuolelle. Hankkeeseen kuuluu useita tuotoksia, joidenka tavoitteena on lisätä poikien ja nuorten miesten tietoutta seksuaalioikeuksista ja kestävästä kehityksestä. Lisääntyvän tiedon lisäksi Väestöliitto haluaa osallistaa pojat kestävä kehityksen tavoitteiden edistämiseen ja saada heidät arvioimaan entistä kriittisemmin yhteiskuntamme nykytilaa.

Opinnäytetyön tutkimusmenelmänä käytin kvalitatiivista tutkimusta eli laadullista tutkimusta. Opinnäytetyön aineiston hankinta metodina toteutin puolistrukturoidut teemahaastattelut, joissa haastattelin kahdeksaa 18-24-vuotiasta nuorta miestä.

Tutkimuksen tuloksissa näkyy, miten nykysukupolven nuoret miehet osaavat hyvin sanallistaa omia kokemuksiaan ja miten heidän tunnepuheensa on avointa ja rohkeaa. Vastajat kokivat seksuaalioikeuksien lisäävän muidenkin ihmisoikeuksien täysimääräistä toteutumista sekä tuovan turvaa oman seksuaalisuuden vapaaseen ilmaisemiseen. Vähintä mitä voitaisiin tehdä seksuaalioikeuksien toteutumiseen eteen, vastajat ajattelivat olevan oman toiminnan tarkastelu ja positiivisen esimerkin näyttäminen.

Sukupuolten tasa-arvoa pidettiin merkittävä tekijänä kestävä kehityksen kannalta. Vastajat kokivat, että eriarvoisuuden poistamiseksi on vielä paljon työtä tehtävänä, mutta muutos nähtiin mahdolliseksi saavuttaa. Miehen rooli moninaistuu vuosi vuodelta, mutta vuonna 2020 poikiin ja miehiin kohdistuu edelleen tiettyjä odotuksia, jotka rajaavat ja hankaloittavat poikien ja miesten elämää.

Kehittämistyö vastaa tilaajan tarpeeseen, mutta haastateltavien ajatukset ja kehitysehdotukset hyödyttävät ajankohtaisuudellaan myös muita aiheesta kiinnostuneita ja alan muita toimijoita.

Asiasanat: Tasa-arvo, Sukupuolten tasa-arvo, Seksuaalioikeudet, Kestävä kehitys, Ihmisoikeudet, Sukupuolinormit

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Civic Activities and Youth Work

Author: Leena Ruusu

Title: "If these rights were to be fulfilled, this world would be a better place" – Sexual rights and sustainable development in the world of young men

Number of Pages: 52 and 2 attachment pages

Supervisor(s): Sari Höylä

Subscriber(s): Väestöliitto

The subscriber of this thesis is Väestöliitto (The Family Federation of Finland) and organization's Global Development Unit, which is focused on the global promotion of sexual health and rights.

This thesis provides current information about what young men think about sexual rights, sustainable development and gender norms. It is also a development plan for Väestöliitto's global educational project, offering suggestions on how to young men's views can be taken advantage of the project's upcoming workshop concept and materials related to the project.

Väestöliitto's the main target group of the project is boys and young men. The reason why the group was selected was, how the organization had observed that boys and young men are often excluded from developmental communication and global education. The project includes a number of outputs, aimed at increasing boys and young men's awareness of sexual rights and sustainable development. In addition to increasing information, Väestöliitto wants to involve boys in promoting sustainable development goals and get them to make a more critical assessment of the current state of our society.

As a research method for my thesis, I used qualitative research. As a method of obtaining the material for the thesis, I used semi-structured thematic interviews, which I interviewed eight young men aged 18 to 24

The results of the study show how young men of the modern generation know how to verbalise their own experiences and how their emotional speech is open and bold. Respondents felt that sexual rights would increase the full implementation of other human rights as well and provide security in the free expression of their own sexuality. The least that could be done to achieve sexual rights respondents thought it would be a review of their own actions and showing a positive example.

Gender equality was considered a major factor in sustainable development. Respondents felt that to eliminate inequalities is still a lot of work to be done, but the change was seen possible to achieve. The role of the man is expanding from year to year, but in 2020 there are still certain expectations for boys and men, which delimit and complicate their lives.

This development plan answers to the information need of the employer. The results are also topical and useful for other interested parties and operatives in the field.

Keywords: Equality, Gender equality, Sexual rights, Sustainable development, Human rights, Gender norms

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	TIETOA VÄESTÖLIITOSTA.....	7
2.1	Gloaalikasvatushanke.....	7
2.2	Poikanäkökulma.....	8
3	SEKSUAALIOIKEUDET.....	10
3.1	Sukupuolinormit	14
4	KESTÄVÄ KEHITYS.....	15
4.1	Sukupuolten tasa-arvo.....	18
4.2	Seksuaalioikeuksien toteutuminen tukee kestävää kehitystä.....	20
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	22
5.1	Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	23
5.2	Haastateltavien löytäminen.....	25
5.3	Haastattelut.....	27
5.4	Aineiston analyysi	29
6	TULOKSET.....	30
6.1	Seksuaalioikeuksien merkitys ja voiko niiden toteutumiseen vaikuttaa?.....	31
6.2	Miten seksuaalioikeudet ja sukupuolten tasa-arvo edistävät kestävä kehityksen tavoitteita?	34
6.3	Miehisyyden normit, miten niitä voisi muuttaa?.....	36
7	KEHITYSIDEOITA.....	40
8	OPINNÄYTETYÖPROSESSIN ARVIOINTI.....	44
8.1	Jatkoa.....	45
	LÄHTEET.....	47
	LIITTEET	53

1 JOHDANTO

Ihmisoikeudet takaavat meille ihmisarvoisen elämän, mutta tiesitkö, että ilman seksuaalioikeuksia ihmisoikeudet eivät voi toteutua täysimääräisenä. Kaikkialla maailmassa seksuaalioikeuksista ei vielä tiedetä tai niiden toteutumista yritetään estää. Seksuaalioikeuksilla tarkoitetaan yksilöiden oikeuksia tehdä tietoisia ja vastuullisia valintoja omaan seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa. Lisäksi seksuaalioikeudet toteutuessaan lisäävät tasa-arvoa ja vähentävät äärimmäistä köyhyyttä. (Väestöliitto 2018a.)

Opinnäytetyöni tilaajana toimii Väestöliitto, jonka kansainvälisen kehityksen yksikkö on keskittynyt seksuaaliterveyden ja -oikeuksien maailmanlaajuiseen edistämiseen. Järjestö haluaa toiminnallaan ja vaikuttamistyöllään korostaa sitä, miten seksuaalioikeudet ovat välttämättömyys kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamiselle.

Opinnäytetyöni toimeksianto ja tarve kytkeytyy siihen, miten Väestöliitto huomasi, että on olemassa ryhmä, joka jää seksuaalioikeuksien ja kestäväen kehitykseen liittyvien viestien ja kasvatuksen ulkopuolelle. Ryhmäksi havaittiin pojat ja nuoret miehet, jotka eivät opiskele tai ole työelämässä. Tähän ongelmaan Väestöliitto päätti suunnitella viestinnällisen hankkeen, jolla kyseinen ryhmä voitaisiin tavoittaa. Yhtenä hankkeen toimintatapana tulee olemaan valmis työpajakonsepti, jonka avulla poikien kanssa työskentelevät ammattilaiset voivat keskustella ja käydä läpi seksuaalioikeuksia ja kestäväen kehitystä mahdollisimman kiinnostavalla ja innostavalla tavalla. (Väestöliitto 2019a.)

Väestöliiton työ seksuaaliterveyden ja -oikeuksien edistämismisessä oli itselleni jo ennestään tuttu, koska olin ollut mukana vuonna 2018 järjestön globaalikasvatusprojektissa. Projektin tarkoituksena oli lisätä nuorten tietoa ja ymmärrystä seksuaalioikeuksista ja niiden tilasta globaalisti. Osuuteni oli olla mukana kehittämässä hankkeen ympärille sosiaalisen median kampanjaa. Kehittämistehtävä oli osa Kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan kehittämisen opintojaksoani. Koska yhteistyö Väestöliiton kansainvälisen kehityksen yksikön kanssa oli ollut antoisaa ja todella opettavaista, kysyin löytyisikö heiltä tarvetta opinnäytetyölle.

Tämän opinnäytetyön tavoite oli kerätä tietoa siitä, mitä nuoret miehet ajattelet seksuaalioikeuksista, kestävästä kehityksestä ja sukupuolinormeista. Toteutin tutkimukseni laadullisen tutkimuksen menetelmin ja sen aineistona toimii kahdeksan 18-25-vuotiaan nuoren miehen teemahaastattelut. Keräämäni aineiston pohjalta olen luonut Väestöliitolle kehitysehdotuksia heidän tulevaa työpajakonseptiaan varten. Kehitysehdotuksien lisäksi tutkimukseni tuloksia Väestöliitto voi hyödyntää heidän tulevassa sosiaalisen median kampanjassaan, joka liittyy samaan hankkeeseen.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä minulla olivat: Miten pojat näkevät seksuaalioikeuksien merkityksen ja kokevatko he voivansa vaikuttaa niiden toteutumiseen? Miten seksuaalioikeudet ja sukupuolten tasa-arvo edistävät kestävästä kehityksen tavoitteita poikien mielestä? Minkälaisien miehisyden normien keskellä nuoret miehet kasvavat ja miten normeja voisi muuttaa? Valitsin tutkimusmenetelmäksi puolistrukturoidut teemahaastattelut, koska minun sekä tilaajani toiveena oli kuulla nuorilta miehiltä itsestään heidän kokemuksistaan ja saada heidän äänensä kuuluviin.

Tutkimuskysymyksiini saadut vastaukset ovat todella laajoja, mielenkiintoisia ja niistä näkyy haastatteluuni osallistuneiden nuorten miesten aito kiinnostus ja halu olla mukana viemässä asioita parempaan suuntaan. Opinnäytetyöni aiheet ovat tällä hetkellä yhteiskunnallisesti ajankohtaisia, sillä seksuaalioikeuksien vastustaminen on nousussa ja on entistä tärkeämpää saada kaikki osallistumaan kestävästä kehityksen tavoitteiden edistämiseen.

2 TIETOA VÄESTÖLIITOSTA

Väestöliitto on sosiaali- ja terveysalalla toimiva asiantuntijajärjestö ja ihmisoikeustoimija. Järjestö perustettiin 1941 ja heillä on 35 jäsenjärjestöä. Järjestö toimii aktiivisena yhteiskunnallisena vaikuttajana, tutkijana ja asiantuntijana. Väestöliitto kehittää ja tuottaa vanhemmuutta, parisuhdetta ja nuorten kasvua tukevia, sekä seksuaaliterveyteen, monikulttuurisuuteen liittyviä palveluita. (Väestöliitto 2019b.)

Järjestö tuottaa paljon palveluita ja tietoa verkossa. Hyväksymys-verkkopalvelu Väestöliiton tuottama sivusto, joka auttaa eri ikäisiä ihmisiä löytämään ratkaisuja erilaisiin ongelmiin ja elämäntilanteisiinsa. Seksuaaliterveyden edistämiseen liittyviä palveluita on nuorten tiimin ylläpitämä oma sivusto ja seksuaalineuvontachat. Alle 20-vuotiaille pojille ja nuorille miehille suunnattu on suunnattu oma Poikien Puhelin, joka päivystää arkisin ja heiltäkin löytyy oma chat.

Väestöliitolla on oma kansainvälisen kehityksen yksikkönsä, jonka työ koostuu vaikuttamistyöstä, globaalikasvatuksesta ja kehitysyhteistyöstä. Kehitysyhteistyölle on luotu oma kehityspoliittinen ohjelma, jonka mukaan Väestöliiton kansainväliset kehitysyhteistyöhankkeet ja vaikuttamistoiminta rakentuvat. Väestöliiton kehitysyhteistyö painottuu tällä hetkellä seksuaaliterveyden ja- oikeuksien kansainväliseen edistämiseen. Väestöliitolla on useita kehitysyhteistyöhankkeita, jotka tukevat ja edistävät eri ihmisryhmien seksuaalioikeuksia ympäri maailmaa. (Väestöliitto 2018b.)

2.1 Globaalikasvatushanke

Väestöliiton uuden globaalikasvatushankkeen tavoitteena on luoda uusia ja innovatiivisia toimintatapoja, millä tavoittaa erityisesti pojat ja lisätä heidän tietoisuuttaan seksuaalioikeuksista ja kestävän kehityksen tavoitteista. Seksuaalioikeuksia koskevat globaalit ihmisoikeusloukkaukset koskevat suurimmaksi osaksi tyttöjä, naisia ja sukupuolivähemmistöjä. Väestöliitto haluaa osallistaa myös pojat ja miehet seksuaalioikeuksien globaaliin edistämiseen. Oikeuksien toteutuminen on hidasta, mikäli emme saa kaikkia sukupuolia mukaan työhön. Hankkeen pääviesti on, että kestävän kehityksen tavoitteita ei voida saavuttaa ilman seksuaalioikeuksia. (Kotiranta 2019a.)

Hanke pohjautuu Agenda 2030:n edistämiseen ja erityisesti hankkeessa painotetaan kestävän kehityksen tavoitteita numero kolme ”Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaikenikäisille” ja numeroa viisi ”Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia. Hankkeen suunnittelu alkoi Väestöliiton asiantuntijoiden havainnoista ja arvioista, joissa kävi ilmi, että on olemassa ryhmiä, jotka jäävät syystä tai toisesta kestävän kehityksen ja seksuaalioikeuksiin liittyvien viestien ja kasvatuksen ulkopuolelle. Keskeisimmäksi ryhmäksi nousi pojat ja nuoret miehet, jotka eivät opiskele tai ole työelämässä. (Väestöliitto 2019c.)

Hankkeen aikana Väestöliitto tuottaa uusia julkaisuja, pojille suunnattuja työpajoja, videoita Youtubeen, nettitestin ja sosiaalisen median kampanjan heidän eri sosiaalisen median tileilleen. Hankkeen yhtenä tuotoksena Väestöliitto haluaa tehdä työpajakonseptin, jonka avulla ammattilaiset pystyvät käymään läpi seksuaalioikeuksia ja kestävää kehitystä poikien kanssa. Tarkoituksena on luoda valmistyöpaja, joka on oikeasti poikia kiinnostava, voimaannuttava ja saada heidät ajattelemaan seksuaalioikeuksia sekä ymmärtämään, että oikeudet kuuluvat myös heille. Työpaja toteutetaan yhteistyössä Poikien Puhelimen ja Poikien Talon asiantuntijoiden kanssa. Väestöliiton tavoitteena työpajakonseptille on, että se tulisi sisältämään selkeät ohjeet sekä tutkimuksiin perustuvaa ajankohtaista tietoa seksuaalioikeuksista ja kestävästä kehityksestä. Kattavan tietopaketin avulla ammattilaisilla on paremmat työkalut lähteä puhumaan poikien ja nuorten miesten kanssa seksuaalioikeuksista ja niiden vaikutuksista kestäväan kehitykseen. (Väestöliitto 2019d.)

2.2 Poikanäkökulma

Pekka Myrskylän kirjoittamassa EVA-analyysissä, Hukassa- ”Keitä ovat syrjäytyneet nuoret?” tulee ilmi, että Suomessa vuonna 2010 oli yli 50 000 syrjäytynyttä 15-29-vuotiasta nuorta, joista kaksi kolmasosaa oli miehiä. Miesten ja poikien syrjäytymisen nähtiin vaikuttavan heidän perhetaustansa ja asumismuotonsa. Analyysissä oltiin erityisen huolissaan 32 500:sta syrjäytyneestä nuoresta, jotka eivät olleet rekisteröityneet edes työttömiksi työnhakijoiksi. Nämä nuoret eivät näy missään tilastoissa, joten on

todella vaikea saada tietää keitä he ovat ja mitä he tekevät. (Myrskylä 2012, 2-6.) Mielestäni olisi hyvä selvittää syitä sille, miksi noin valtava määrä nuoria on jäänyt yhteiskunnan ulkopuolelle ja millainen heidän hyvinvointinsa on tällä hetkellä.

Syrjäytymisen lisäksi miehet ovat muidenkin huolestuttavien tilastojen kärjessä. Suomessa asunnottomista suurin osa on miehiä. Periaatteessa kuka tahansa voi jäädä asunnottomaksi, mutta suurempi riski on pienituloisilla, maahanmuuttajataustaisilla sekä päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivillä (Vailla vakinaista asuntoa ry 2019). Lisäksi Tilastokeskuksen 2018, kuolemansyytilaston mukaan miehet kuolevat naisia useammin alkoholiin, itsemurhiin ja tapaturmiin. Miesten arvioitu elinikä on keskimäärin seitsemän vuotta naisia alhaisempi. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2019.)

Miestutkija Arto Jokinen käsittelee kirjassaan *Panssaroitu maskuliinisuus* miehuuteen liittyviä stereotyyppioita ja miesten väkivaltaa. Hän avaa kirjassaan sitä, miten väkivallan kohteina ovat yhtä lailla miehet kuin naiset, mutta erilaisissa konteksteissa. Miesten tekemää väkivaltaa on monenlaista ja se voi kohdistua eri asioihin. Jokinen huomauttaa, että miesten väkivallasta kärsii myös miestekijä itse. Kaikissa yhteiskunnissa ja kulttuureissa hyväksytyin ja näkyvin väkivallan muoto on miesten välinen väkivalta. Sitä pidetään jonkinlaisena normina ja osana mieheksi kasvamista. (Jokinen 2000, 27-30.)

Miessakit ry on julkaissut vuonna 2017 raportin *Vaiettu väkivalta*. Raporttia on ollut tekemässä psykiatrinen sairaanhoitaja Jussi Pekkola. Elokuussa 2017 Pekkola kertoo Ylen aamu-tv:ssä, miten miesten kokema väkivalta on edelleen tabu. (Jauhiainen 2017.) Miesten on vaikea puhua kokemastaan väkivallasta ja hakea siihen apua. Miehiin on iskostunut ajatus siitä, että on pärjättävä ja selviydyttävä kaikesta yksin. Perinteiseen miehisyyteen ei ole kuulunut omien heikkouksien näyttäminen tai varsinkaan uhrin asema. Avunpiiriin hakautuminen on monille miehille erinäisistä syistä hankalaa. (Peitsalo, Pekkola & Sarlin 2017, 14-17.)

Opinnäytetyötäni tehdessä tutustuin kokoomateokseen nimeltä *Poikatutkimus*. Kirja sisältää artikkeleita, jotka liittyvät poikien historiaan, koulumaailmaan, haavoittuvuuteen sekä poikien eri yhteisöihin. Tutkija Ira Virtasen artikkelissa kuvataan, miten

nuorille miehille on tärkeää olla osa porukkaa, joten poika voi jättää pyytämättä tarvitsemaan tukea, koska se voisi olla este joukkoon kuulumiselle. Aineiston artikkelinsa Virtanen on kerännyt haastattelemalla viittä nuorta poikaa. Aleksiksi nimetyn haastateltavan mukaan ”Suomalaisilla miehillä pitää olla tosi isoja ongelmia, että hän puhuu”. Häpeä ja pelko kasvojen menettämisestä on monilla miehillä suuri. Tunteista puhuminen tai ”kontrollin menettäminen” katsottiin alkoholin vaikutuksen alaisena näyttäytyvän kulttuurisesti hyväksytympänä tapana. Virtasen tutkimuksessa kävi kuitenkin ilmi, että pojat ja miehet kokivat onnistumisen tunteita ja itsensä tärkeäksi, kun he saivat olla toista varten ja antaa tukeaan. (Virtanen 2018, 239-256.)

Väestöliiton Poikien puhelimen yhtenä tavoitteena on poikien tunnetaitojen tukeminen ja vahvistaminen. Chat-keskusteluissa tunteet ovat olleet kategorisesti puhutuin aihe. Poikien puhelimen työntekijät ovat huomanneet, että poikien tunteiden sanoittaminen ja käsitteleminen ei ole aina yksinkertaista. (Ryes, Huldén & Huhtaniemi 2018.).

On paljon paikkoja ja asioita, joissa miehiä ei huomioida tasavertaisina naisten kanssa. Väestöliitto on jo pitkään tehnyt työtä edistääkseen poikien ja nuorten miesten seksuaalista hyvinvointia. He ovat selvittäneet, miten poikien seksuaaliopetusta voisi parantaa ja vahvistaneet positiivisia malleja. (Väestöliitto 2019e.) Miehet edustavatkin usein yhteiskuntiemme ääripäitä. Mielestäni liian monet unohtavat, että tasa-arvo ja intersektionaalinen feminismi ovat myös miestyötä.

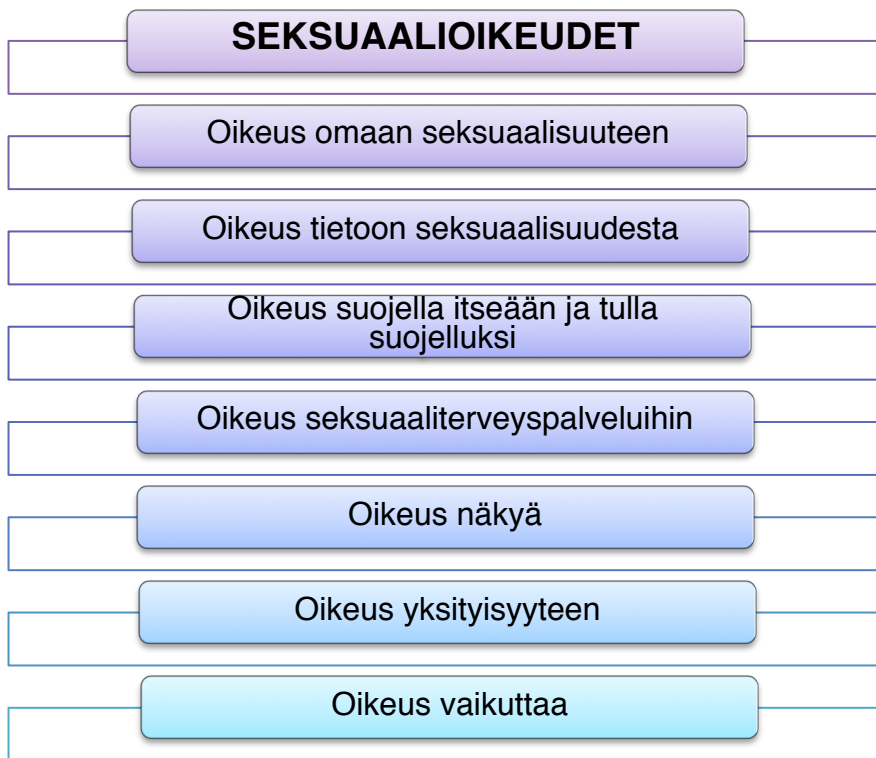
3 SEKSUAALIOIKEUDET

Monille ihmisille on selvää, että heillä on ihmisoikeudet, silti he eivät tiedä seksuaalioikeuksista. Seksuaalioikeudet ovat osa ihmisoikeuksia ja ne kuuluvat jokaiselle ihmiselle. Ilman seksuaalioikeuksien toteutumista eivät muutkaan oikeudet voi täysin toteutua. Kaikilla yksilöillä on oikeus määrätä omasta kehostaan ja päättää omaan seksuaalisuuteensa liittyvistä asioista. Seksuaalisuus on yksi ihmisten ominaisuuksista, johon liittyvien oikeuksien toteutuminen vahvistaa yksilöiden identiteettiä ja itsetuntoa. Ihmisten oman hyvinvoinnin kannalta on äärimmäisen tärkeää, että me voimme

itse tehdä päätöksiä omaan kehoomme, seksuaalisuuteemme, terveyteemme ja lisääntymiseemme liittyvissä kysymyksissä. Kaikilla ihmisillä riippumatta heidän sukupuolestaan, etnisestä taustastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai terveydentilastaan tulee olla oikeus tehdä näitä päätöksiä ilman syrjinnän, väkivallan, vangitsemisen tai kuoleman pelkoa. Meillä on myös velvollisuus kunnioittaa muiden seksuaalioikeuksia. (Immonen, Korhonen, Lipsanen, Kaukoranta & Kotiranta 2019, 4-6.)

Seksuaalioikeuksien toteutuminen mahdollistaa ihmisille turvallisen, tasa-arvoisemman yhteiskunnan, missä ihmiset voivat elää omanlaistaan elämää. Kyseisten oikeuksien toteutuminen on tärkeää myös kestävästä kehityksestä kannalta. Seksuaalioikeuksien toteutuminen antaa mahdollisuuden ihmisille kouluttautua ja valita oman elämänsä suunnan. Toteutuessaan nämä oikeudet mahdollistavat ihmisten tehdä päätöksiä omasta lapsiluvustaan. Monesti perheet valitsevat pienemmän lapsiluvun, joka taas mahdollistaa perheiden turvata lapsiensa koulutuksen, ravinnon saannin ja terveydenhuollon. (Immonen ym. 2019, 6-8.)

Ensimmäisiä kertoja seksuaalioikeuksien käsite nousi ratkaisevalla tavalla kansainväliseen keskusteluun vuonna 1994, Kairon väestö- ja kehityskonferenssissa (ICPD). Seksuaaliterveyden maailmanjärjestö WAS julkaisi ensimmäisen seksuaalioikeuksien julistuksen vuonna 1999. Sen jälkeen julistuksiaan on julkaisseet Kansainvälinen perhesuunnittelujärjestöjen liitto IPPF, Kansainvälinen ihmisoikeusjuristiryhmä Yoqyakarta Principles sekä Maailman terveysjärjestö WHO. (Ahtola, Forsström & Paalanen 2019, 17-18.) Julistuksissa toistuvat seitsemän samaa seksuaalioikeutta, joista Väestöliitto on seuraavat oikeudet suomentanut.

Kuvio 1. Väestöliiton määrittämät seksuaalioikeudet (Väestöliitto 2019.)

Jokaisella ihmisellä on *oikeus omaan seksuaalisuuteen*. Seksuaalisuus liittyy ihmisen elämään syntymästä lähtien. Se kehittyy ja muuttuu läpi koko elämän ajan. Seksuaalisuus on kaikilla yksilöllistä ja sitä voi ilmaista monin eri tavoin. Seksuaalisuudesta ajatellaan usein, että se kuuluu vain täysi-ikäisyyteen, parisuhteisiin ja perhe-elämään. Se ymmärretään usein tarkoittavan ainoastaan yhdyntää. Seksuaalisuus ja siitä saatava ilo kuuluvat kaikille iästä ja lisääntymishaluista huolimatta. Jokaisella on oikeus tuntea seksuaalista halua, oikeus kokea seksuaalista nautintoa, oikeus omiin fantasioihin sekä oikeus määritellä seksuaalinen suuntautumisensa ja sukupuoleensa. (Immonen ym. 2019, 12-13.)

Kaikilla on *oikeus tietoon seksuaalisuudesta*. Laadukas ja sukupuolisensitiivinen seksuaalikasvatus takaa ihmisille tiedon, minkä avulla he pystyvät tekemään itsenäisiä valintoja koskien omaa seksuaalisuuttaan. Seksuaalisuudesta on tärkeää puhua ikään katsomatta. Osalla ihmisistä seksuaalisuuteen saattaa liittyä häpeää, puhumattomuutta ja väärää tietoa. Seksuaalikasvatuksella on tärkeä rooli sukupuolten tasa-arvon

edistämässä ja väkivallan torjunnassa. Sukupuolinormeja käsittelevä seksuaalikasvatus voi poistaa haitallisia stereotyyppioita ja vähentää sukupuolittunutta seksuaaliväkivaltaa. (mt., 18-21.)

Oikeus suojella itseään ja tulla suojelluksi. Ihmisillä on oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, vapauteen ja turvallisuuteen. Jokaisella on oikeus määrätä itsestään ja omasta kehostaan. Tämän oikeuden tarkoituksena on poistaa kaikenlainen sukupuoliin, sukupuoli-identiteettiin tai seksuaaliseen suuntautumiseen kohdistuva syrjintä ja väkivalta, kuten sukuelinten silpominen, lapsi- ja pakkoavioliitot sekä transihmisten ihmisoikeusloukkaukset. Iso osa sukupuoliin kohdistuvasta väkivallasta ja häirinnästä kohdistuu naisiin, tyttöihin ja sukupuolivähemmistöihin. On kuitenkin selvää, että miehet ja pojat, jotka eivät ilmaise sukupuoltaan maskuliinisesti ja ”oikeana” pidetyllä tavalla kokevat syrjintää ja väkivaltaa. (mt., 24-26.)

Oikeus seksuaaliterveyspalveluihin tarkoittaa sitä, että kaikille on mahdollistettava yhdenvertaiset, turvalliset ja korkeatasoiset seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut. Näihin sisältyy oikeus turvalliseen synnytykseen, lapsettomuushoitoihin, seksitautien hoitoon, raskaudenehkäisyyn ja turvalliseen aborttiin. Seksuaaliterveyspalveluiden pitäisi olla monipuolisia ja kaikkien saatavilla iästä riippumatta. (mt., 30-31.)

Me kaikki olemme erilaisia, meillä kaikilla on oikeus olla omanlaisiamme ja meillä on *oikeus näkyä*. Silti vain rajattu määrä ihmisiä näkyy yhteiskunnassamme. Useat yksilöt ja vähemmistöryhmät jäävät usein huomioimatta, eikä palveluita suunnitella heille sopiviksi. Jokainen ihminen on arvokas sukupuoliin, seksuaalisuuteen, vammaan, ihonväriin tai luokkaan katsomatta. Kaikilla ihmisillä on oikeus olla tasavertaisia yhteiskunnan jäseniä ilman pelkoa syrjinnästä tai väkivallasta. (mt., 36-38.)

Oikeus yksityisyyteen tarkoittaa sitä, että kaikilla on oikeus itse päättää omaan seksuaalisuuteensa tai terveyteensä liittyvistä asioista, siitä mitä niistä haluaa muille kertoa ja näyttää. Kaikkien yksityisyyttä ja toiveita kuuluu kunnioittaa. Yksityisyyteen on hyvä kiinnittää huomioita erityisesti, kun kyseessä ovat nuoret, vanhukset, vammaiset ja laitoksissa asuvat. Yksityisyydestä on tärkeää puhua jo pienille lapsille ja opettaa heille, mitä tietoja heidän ei tarvitse muille jakaa. (mt., 42-44.)

Jokaisella on *oikeus vaikuttaa* omaan elämäänsä ja omiin seksuaaliterveyttä koskeviin päätöksiin. Käytännössä oikeus takaa sen, että muut ihmiset eivät voi tehdä toisten seksuaalioikeuksien toteutumista koskevia päätöksiä. Näitä päätöksiä voivat olla aborttioikeuksien rajaaminen, sukuelinten silpominen, sukupuolen korjaamisen yhteydessä vaadittava sterilisaatiopakko tai ikäraja juridisen sukupuolenkorjaukseen. Me kaikki voimme vaikuttaa ihmisoikeuksien toteutumiseen nostamalla epäkohtia esille ja tukemalla ihmisoikeusaktivisteja. (mt., 46-47.)

3.1 Sukupuolinormit

Normikriittisessä kirjassa *Älä olet, normit nurin!* avataan miten normeista puhuttaessa tarkoitetaan oletuksia siitä, millaisia ihmiset ovat ja minkälaisia heidän pitäisi olla. Oletukset liittyvät usein ihmisten sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen, alkuperään tai toimintakykyyn. Normeja pidetään usein syrjivinä ja haitallisina, koska ne aiheuttavat meissä tiedostamattomia oletuksia ja asenteita, jotka vaikuttavat tapamme ymmärtää maailmaa ja muita ihmisiä. Normit vahvistavat valtasuhteita ja antavat osalle väestöstä etuoikeuksia. (Saarikoski & Kovero 2013, 10.)

Monet normit ovat näkymättömiä, itsestään selvyyksinä pidettyjä yhteisöjen sääntöjä. Niiden olemassa olon yleensä huomaa vasta, kun joku poikkeaa niistä. Yhteiskunnassamme on läsnä vankka oletus siitä, että kaikki ihmiset ovat joko miehiä tai naisia ja heiltä voi odottaa tietynlaista käyttäytymistä. Odotusten mukaista käyttäytymistä pidetään normaalina ja siihen kannustetaan. (Seta 2019.)

Sukupuolinormit rajaavat ja vaikuttavat kaikkien ihmisten elämään. Kyseinen normi on aina mukana tilanteissa, joissa ihmiset kohtaavat. Sukupuolinormi on oletus siitä, miten kunkin sukupuolen kuuluisi käyttäytyä sukupuolelleen tyypillisellä tavalla. Normin mukaan sukupuolia on vain kaksi, joten siihen sopimattomat ihmiset jäävät usein näkymättömiksi. Sukupuolinormit vaikuttavat moneen eri elämänalueeseen. Varsinkin nuorille sukupuolinormit aiheuttavat paineita. Monet ajattelevat ulkonäköään ja sitä ilmentävätkö he oikein feminiinisyyttään tai maskuliinisuuttaan. Tämä vaikuttaa

vahvasti nuoren minäkuvan muodostumiseen. Lisäksi yhteiskuntamme ylläpitämä ka-pea sukupuolijärjestelmä tyypistää kaikkien sukupuolten ominaisuuksia, joita ei pidetä kyseille sukupuolelle sopivana. (Saarikoski & Kovero 2013, 10.)

Ihmisenä olemiseen kuuluu laaja spektri sukupuolen kokemista, ilmaisua ja sukupuoli-piirteitä. Sukupuoli on moninainen ilmiö ja sen ilmaisuun liittyy ihmisen olemus, puhetyyli, eleet ja vaatetus. Kaikille ihmisille kuuluu oikeus omaan sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolensa ilmaisuun valitsemallaan tavalla, olipa transihminen tai cis. (Seta 2019.)

Maskuliinisuudellakin on oma norminsa. Normia ylläpitää hegemoninen maskuliinisuus. Hegemoninen maskuliinisuus liittyy tiettyyn yleisesti hyväksytyyn patriarkaaliseen käsitykseen miehisyydestä. Hegemonisen maskuliinisuuden ideaaliin liittyy johtaminen, vallankäyttö, toisten alistaminen ja selvä erottuminen naisista ja feminiinisydestä. Hegemoniseen maskuliinisuuteen kuuluu usein negatiivisia piirteitä kuten seksismi, väkivalta ja miesten korkeampi yhteiskunnallinen asema. (Jokinen 2000, 213-220.) Hegemonisen maskuliinisuuden normin voi havaita usein elokuvissa, sarjoissa ja monissa miehille suunnatuissa tuotteissa.

4 KESTÄVÄ KEHITYS

Agenda 2030, eli kestävän kehityksen tavoitteet, hyväksyttiin YK:n erityisistunnossa New Yorkissa vuonna 2015. Toimintaohjelma sisältää 17 kestävän kehityksen tavoitetta ja 168 alatavoitetta, joiden tavoitteena on muuttaa kehityksen suuntaa niin, että kehitys on kaikella tavalla kestävä vuoteen 2030 mennessä. Kestävästä kehityksestä puhuttiin ensimmäistä kertaa jo 1980 luvun lopulla YK:n Brundtlandin komission raportissa. Jo silloin oli selvää, että kestävään kehitykseen vaikuttaa ympäristöasioiden lisäksi, taloudellinen, kulttuurinen ja sosiaalinen osa-alue. (Suomen YK-liitto 2019.) YK:n Ympäristön ja kehityksen maailman komissio (The World Commission on Environment and Development) määritteli vuonna 1987 kestävän kehityksen seuraavasti:

Kestävä kehitys on kehitystä, joka täyttää nykyhetken väestön tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien kykyä toteuttaa omia tarpeitaan. (World Commission on Environment and Development 1987, 41).

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Kuvio 2. The Sustainable Development Goals poster (United Nations 2019)

Kestävä kehitys tarkoittaa yhteiskunnallista muutosta, jonka päämääränä on ihmisten, ympäristön ja talouden kannalta kestävämpi tulevaisuus. Kun mietimme omia valintojamme, ja sitä ovatko ne kestäviä, me voimme kysyä itseltämme voimmeko tehdä näin uudestaan ja uudestaan, ikuisesti. Meidän pitää ymmärtää maapallomme rajallisuus. Kestävää kehitystä ajatellessa on pidettävä mielessä kolme eri pilaria: Ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys. (UNICEF Norja 2019.)

Ilmastomme muuttuu kovaa vauhtia, kokonaiset ekosysteemit katoavat, kasvit ja eläimet ovat vaarassa. Tästä kärsimme myös me, ihmiset. Toimivat ekosysteemit ovat myös ihmisten toiminnan ja hyvinvoinnin perusta. Ihmiset ovat vaikuttaneet ekosysteemeihin haitallisesti ja horjuttaneet niiden tasapainoa. Tämä vaikuttaa uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen heikkenemiseen. Näiden lisäksi ylikulutus vauhdittaa ilmastonmuutosta ja altistaa mahdollisille luonnonkatastrofeille. Luonnonkatastrofien lisäksi maapallon rajojen ylittäminen aiheuttaa pakolaisuutta, epätasa-arvoa ja köyhyyden lisääntymistä. Ekologisen jalanjälkemme koon on pienennyttävä vastamaan maapallomme kantokykyä. (Halonen & Rohweder 2017, 17-21.)

On todella sääli, että yksikään maa ei ole luonut korkeaa hyvinvointiaan ekologisesti kestäväällä tavalla. Suomi ja monet muut Euroopan maat menestyvät hyvin, jos katsotaan erilaisia hyvinvoinninmittareita. Menestyksellä on kuitenkin varjopuolensa. Korkean hyvinvoinnin kustannuksella maat ovat ylittäneet ekologisesti kestävät rajansa, ja siitä saavat maksaa köyhimmät maat, joiden ekosysteemit kärsivät tästä kaikista eniten. (Suomen ympäristökeskus SYKE 2018.)

Yksi syy ilmaston lämpenemiseen on ilmakehässä lisääntyneiden hiilidioksidipitoisuuksien ja muiden kasvihuonekaasujen määrä. Tämän taustalla on taloudellinen toiminta ja fossiilisiin polttoaineisiin tukeutuva energiatuotanto. Nykyinen maailmantalous ei ole kestäväällä pohjalla. Luontoa ei voi käyttää rajattomasti eri raaka-aineiden lähteenä ja jätteiden säilytyspaikkana. Taloutta ei ole ilman luontoa. Kun tuotantoa ja kulutusta kasvatetaan, se vaatii lisää raaka-aineita luonnosta. Siitä seuraa päästöjen lisääntyminen luontoon, niiden negatiiviset vaikutukset ekosysteemiin ja kykyyn tuottaa uusia raaka-aineita. Ilmaston lämpenemisen lisäksi on muitakin huolenaiheita, kuten makean veden loppuminen, lisääntyvä köyhyys ja eriarvoistuminen. Suurin osa maailman luonnonvaroista kuluu kolmen perustarpeen tyydyttämiseen: ruokaan, asumiseen ja liikkumiseen. (Korkman 2017, 93-105.)

Sosiaalinen kestävyys on jatkuvaa työtä eriarvoistumisen pysäyttämiseksi. Keskeisin kestävä kehityksen tavoite onkin tasa-arvo. Useimmat kestävä kehityksen tavoitteet toteutuessaan parantavat köyhien asemaa, joista suurin osa on naisia. Naiset ovat muutenkin ihmisryhmänä miehiä huomattavasti heikommassa asemassa. Tästä syystä kestävä kehityksen tavoitteissa tasa-arvo ja etenkin sukupuolten välinen tasa-arvo on otettu huomioon. Haasteina sosiaalisesti kestäväälle tulevaisuudelle ovat myös jatkuva väestönkasvu, köyhyys ja vähäinen koulutus. (Halonen 2017, 77-90.)

Kestävä talous syntyy, kun muutokseen osallistuvat kaikki ja yhteiskunnan jokainen taso. Yksilöiden täytyy muuttaa ruokailu-, asumis- ja liikkumistottumuksiaan. Ympäristö ja luonnonvarat tulee ottaa osaksi poliittista päätöksentekoa. Päättäjien ja yritys-

ten pitää mahdollistaa yksilöille muutos kestävämpiin valintoihin. (Sitra 2019.) Muutakin hyviä talouteen liittyviä pointteja on käsitelty Sitran julkaisussa ”Kestämätön käy kalliiksi”. Julkaisu on yhteenveto Sitran talousfoorumin viesteistä.

Kaikkien kestävä kehityksen tavoitteiden perusajatuksena on periaate siitä, että kehtään ei jätetä kehityksestä jälkeen. Tavoitteiden saavuttamisessa kiinnitetään huomiota vähemmistöihin ja kaikkiin ihmisiin, jotka usein jäävät syrjään tai unohdetaan. Kyse on siitä, että annetaan kaikille yhdenvertaiset mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, saada äänensä kuuluviin ja tulla arvostetuksi tasavertaisena yhteisön jäsenenä. Jokaisella sopimuksen allekirjoittaneella maalla on myös velvollisuus suojella, edistää ja kunnioittaa kaikkien kansalaisiensä ihmisoikeuksia ilman minkäänlaista syrjintää. (Suomen YK-liitto 2019.)

4.1 Sukupuolten tasa-arvo

Sukupuolen tasa-arvolla tarkoitetaan, että kaikilla ihmisillä on yhdenvertaiset oikeudet ja mahdollisuudet sukupuolesta riippumatta. Sukupuolten välinen eriarvoisuus johtuu yhteiskunnan syrjivistä rakenteista, jossa yksi sukupuoli on etuoikeutetussa asemassa. Jokaisella ihmisellä tulisi olla mahdollisuus toteuttaa itseään ja tehdä itsenäisiä valintoja elämästään ilman, että hänelle määrätään rajoitteita sukupuolensa perusteella. (Tasa-arvoasiain neuvottelukunta 2019.)

Maailman valtiot ovat lupautuneet saavuttamaan sukupuolten välisen tasa-arvon viimeistään vuoteen 2030 mennessä. Työtä on paljon ja muutoksia on tehtävä nopeasti, sillä näyttää siltä, että lupaus tasa-arvosta on epäonnistumassa. Equal Measures 2030 -ryhmä julkaisi kesäkuussa 2019 tilaston SDG Gender Index. Raportin mukaan tällä hetkellä tasa-arvo toteutuu keskimäärin heikosti. 129 eri maata kattavassa tilastossa, yksikään maa ei saanut erinomaista arvosana ja vain kahdeksan prosenttia maailman naisista ja tytöistä elää maissa joidenka arvosana on tilastojen perusteella hyvä. (Plan International 2019.)

Tytöt ja sukupuolivähemmistöt kokevat elämässään monenlaisia esteitä, syrjintää ja väkivaltaa. Maailmanlaajuisesti joka kolmas nainen on joutunut väkivallan kohteeksi.

Naisiin kohdistuu erityisesti parisuhdeväkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa, vainoamista, verkkohäirintää, pakkoavioliittoja sekä sukuelinten silpomista. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019.)

Arviolta 50 000 naista Suomessa joutuu vuosittain seksuaaliväkivallan kohteeksi. Syy naisten kohtaamaan väkivaltaan on kulttuuriimme syvälle iskostunut sukupuolten välinen epätasa-arvo ja syrjivät asenteet (Amnesty 2017).

Tasa-arvon edistämisestä on hyötyä kaikille. Tasa-arvoon liittyy vahvasti sukupuoliroolit. Kaikkialla maailmassa ihmiset kokevat sukupuoleensa kohdistuvia odotuksia, vaatimuksia sekä syrjintää. Kyse ei ole ainoastaan tyttöjen ja naisten oikeuksista vaan myös pojat ja miehet kärsivät tasa-arvo-ongelmista ja siitä, että heidän odotetaan muuttuvan tiettyyn miehisyyden rooliin. Perinteisinä pidetyt käsitykset naisten ja miesten rooleista hidastavat tasa-arvon toteutumista. (Plan 2019.)

Yksi vakava asia, mistä ei puhuta mielestäni tarpeeksi on miehiin kohdistuva seksuaalinen häirintä. Uusimman tasa-arvobarometrin mukaan miehistä 17 prosenttia on kokenut seksuaalista häirintää viimeisen kahden vuoden aikana. Miehet olivat kokeneet häirintää naisten sekä miesten taholta. (Keski-Petäjä & Attila, 32-33.)

Viides tavoite: Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia sisältää alatavoitteen: Lopettaa kaikenlainen naisiin ja tyttöihin kohdistuva syrjintä (Suomen YK-Liitto 2019). Valitettava fakta on että, naiset kohtaavat edelleen sukupuoleensa perustuvaa syrjintää työmarkkinoilla, eivätkä saa samaa palkkaa samasta tai samanarvoisesta työstä. Naisiin kohdistuvan väkivallan lisäksi palkkaepätasa-arvo on yksi Suomen suurimmista tasa-arvo-ongelmista. (Naisjärjestöjen keskusliitto 2019.)

Stereotypiat ja seksismi ovat yhtenä esteenä hidastamassa sukupuolten välistä tasa-arvoa. Nämä asiat vähentävät naisten kuin miestenkin ihmisoikeuksien täysivaltaista toteutumista. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019.)

Seksismiin voi törmätä monenlaisissa tilanteissa ja voit epähuomiossa itsekin syyllistyä seksistisiin mielipiteisiin. Seksistinen puhe on usein sukupuolia syrjivää kielenkäyttöä. Se voi merkitä sukupuoleen perustuvaa alentamista, stereotypisointia tai voi asettaa sukupuolet eriarvoiseen asemaan. Useimmiten kielellinen seksismi kohdistuu naisiin. On tärkeää hahmottaa miten kieltä voi käyttää vähemmän syrjivällä tavalla. (Engelberg 2018, 13-14.)

4.2 Seksuaalioikeuksien toteutuminen tukee kestävästä kehitystä

Seksuaalioikeudet ovat läsnä kaikissa ihmisoikeuskysymyksissä. Ilman seksuaalioikeuksia, eivät muutkaan ihmisten oikeudet voi täysimääräisesti toteutua. Seksuaalioikeudet kuuluvat kaikille ja niiden idea on suojella yksilöitä yhteisöltä. Oikeudet tukevat osallisuutta ja yksilön vapautta päättää omista asioistaan riippumatta siitä millaisessa kulttuurissa hän elää. Ne ovat hyvä työkalu saada ihmiset ajattelemaan kulttuuri- ja normikriittisesti omaa hyvinvointiaan. (Ahtola, Fosström & Paalanen 2019, 17-25.)

Yksilöiden lisäksi seksuaalioikeudet edistävät laajempaa yhteiskunnallista kehitystä. Seksuaalioikeuksien syntymiseen vaikuttivat nämä tärkeät, kansainväliset sopimukset:

Rion julistuksen 20. periaate (1992)

Agenda 21 (1992)

Kairon väestö- ja kehityskonferenssi (ICPD) ja sen toiminta ohjelma (1994-1995)

Pekingissä pidetty YK:n neljäs naisia koskeva maailmankonferenssi (1995)

YK:n vuosittain asetettavat tavoitteet (2000) &

Agenda 2030 (2015)

(Väestöliitto 2018c.)

Marraskuussa 2019 Nairobissa järjestettiin ICPD+25 huippukokous. Sen tarkoituksena oli vahvistaa 25 vuotta sitten Kairossa tehtyjä sopimuksia ja kiihdyttää niiden toteutumista. Sopimuksista huolimatta seksuaalioikeudet eivät vieläkään toteudu täysimääräisesti ja niitä rikotaan edelleen ympäri maailmaa. (Kaukoranta 2019.) Toivon mukaan meidän ei tarvitse odottaa jälleen 25 vuotta ja todeta, että seksuaalioikeuksia rikotaan edelleen ympäri maailmaa.

Seksuaalioikeuksien rajoittaminen kasvattaa eriarvoisuutta, vahvistaa sukupuolinormeja ja vaikuttaa yksilöiden hyvinvointiin. Kestävän kehityksen tavoitteissa ei suoraan mainita seksuaalioikeuksista, mutta seksuaaliterveys ja lisääntymisoikeudet tunnustetaan yhtenä ratkaisevana elementtinä kestävän kehityksen mahdollistumiseksi. (Väestöliitto 2018d.)

Humanitaarista työtä tekevä Melinda Gates kirjoitti 2019 kirjan Tasa-arvo. Nyt! Jossa hän kertoo tarinoita rohkeista naisista, jotka taistelevat tasa-arvon puolesta. Gates muistuttaa miten yksi kaikkein tärkeimmistä keksinnöistä henkien pelastamisessa, köyhyyden poistamisessa ja naisten voimaannuttamisessa on ollut ehkäisy. Ehkäisyvälineiden avulla naiset pystyvät itse ajoittamaan raskautensa ja määrittämään niiden välit. Jos naiset eivät ole koko ajan raskaana he kouluttautuvat todennäköisemmin, tienaa rahaa, kasvattavat lapsiaan, heillä on aikaa, varaa antaa kaikille lapsilleen ruokaa, huolenpitoa ja pärjäämiseen tarvittava koulutus. Kun lapsille annetaan edellytykset hyödyntää omaa potentiaaliaan, he voivat menestyä ja välttää köyhyyden. (Gates 2019.)

YK:n julkaisemassa väestöraportissa käy ilmi miten nopea väestönkasvu vaikuttaa haitallisesti kestävään kehitykseen. YK:n raportti ennustaa, että vuonna 2050 ihmisiä tulee olemaan maapallolla kaksi miljardia enemmän kuin tänä päivänä. (Yhdistyneet kansakunnat 2019, 10-12.)

Monien ihmisten harmiksi on olemassa joukko ihmisiä, jotka kannattavat perinteisiä sukupuolirooleja. He eivät tue seksuaalioikeuksia, rajaavat ihmisten oikeutta aborttiin eivätkä hyväksy koulujen seksuaalikasvatusta. Näiden ihmisten mielestä edes perheväkivaltaa ei tulisi kieltää. Vanhoilliset ja konservatiiviset ihmiset jarruttavat seksuaalioikeuksien ja kestävän kehityksen toteutumista. (Tiessalo, Yle 2019.)

Ylen Maailman politiikan arkipäivää – podcastissa, sukupuolen tutkimuksen professori Johanna Kantola toteaa, että Euroopan eri maissa tasa-arvon tilanne on monella tapaa aika erilainen. Konservatiiviset arvot ja oikeisto populismi ovat olleet nousussa viimeisen kymmenen vuoden ajan. Kantolan mukaan hän ja monet muut tutkijat ovat

saaneet selville, että Suomessakin Perusuomalaisten puolue vastustaa sukupuolten tasa-arvoa. (Kantola 2019.)

Uskonnollinen ja äärioikeistolainen Agenda Europe-liike on yksi seksuaalioikeuksia vastustavista verkostoista. Heidän tavoitteenaan on muuttaa lainsäädäntöä ja palauttaa asiat ”luonnolliseen järjestykseen”. He muun muassa vastustavat ehkäisyä, aborttia, seksuaalivähemmistöjen oikeuksia sekä avioeroa. (Sipilä 2018.)

Jopa Yhdysvaltojen presidentti Donald Trump on abortin vastustajien puolella. Hän on leikannut tukia järjestöiltä, jotka puhuvat seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien puolesta sekä palauttanut Global Gag Rule- asetuksen ja laajentanut sitä dramaattisesti. Asetus leikkaa rahoitusta kansainvälisiltä järjestöiltä, jotka tarjoavat turvallisia abortteja ja tietoa seksuaalioikeuksista. (SheDecides 2019.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyöni tarvittavaa tietoa on kerätty laadullisen tutkimuksen keinoin. Toteutin kahdeksan yksilöhaastattelua, joihin osallistujat olivat 18-24- vuotiaita nuoria miehiä. Aineiston hankinta menetelmänä käytin puolistrukturoituja teemahaastatteluja. Valitsin laadullisen tutkimuksen, koska sen tavoitteena on ymmärtää erilaisia ilmiöitä ja ihmisten ajatuksia, eikä niiden tarkasteluun välttämättä vaadita suurta tutkimusaineistoa, yhdenkin ihmisen kokemus asiasta voi riittää. Saaranen-Kauppinen & Puusniekka kirjoittavat, että haastateltavat kannattaa valita tutkijan omiin kriteereihin sopiviksi. Tästä syystä valitsin otoksen ihmisiä, joita tämä asia ja tutkimuskysymyksieni teemat koskevattavat henkilökohtaisesti. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 48-49.) Minun ja opinnäytetyöni tilaajan toive oli saada poikien ja nuorten miesten oma ääni kuuluviin, joten muiden henkilöiden haastattelu ei ollut vaihtoehto.

Syy miksi valitsin puolistrukturoidut teemahaastattelu strukturoitujen haastattelujen sijaan oli se, että halusin luoda haastattelutilanteesta mahdollisimman rennon ja antaa tilaa haastateltavien puheelle. Kerroin etukäteen, että kysymyksiini ei ole olemassa valmiita tai oikeita vastauksia. Minulle oli tärkeää, että haastateltavat saisivat vastata ky-

symyksiin omin sanoin, eikä heidän tarvitsisi pelätä vastaavansa väärin. Puolistrukturoidut haastattelut etenevät usein niin, että kaikilta haastateltavilta kysytään samat tai lähes samat kysymykset samassa järjestyksessä. Haastattelujen aikana seurasin haastattelurunkoani, mutta poikkesin siitä tilanteen mukaan. Miksi valitsin tehdä haastatteluja oli se, että halusin saada suoraa tietoa ihmisiltä itseltään, joilla on kokemusta kyseisistä teemoista. Tiesin, että haastattelujeni aiheet voivat olla arkoja, enkä uskonut lomakkeiden tai Webropol-kyselyiden suppeiden vastausvaihtoehtojen palvelevan opinnäytetyötäni (Eskola & Vastamäki 2015, 29).

Haastattelujen aikana olisi mahdollisuus selventää kysymyksiä ja vastauksia sekä motivoida vastaajia (Hirsijärvi & Hurme 2009, 36). Tämä tieto tuki päätöstäni valita teemahaastattelut. Ennen haastatteluja olin perehtynyt opinnäytetyöni aiheisiin tarkasti. Luetun teorian lisäksi olin keskustellut aiheista ystäväieni kanssa, osallistunut HeForShe-seminaariin ja testannut haastattelurunkoani koulukaverini kanssa.

Tutkimusaiheeseen perehtymistä edesauttoi se, että olin jo ennen opinnäytetyön aloitusta ollut kiinnostunut aiheesta ja se tuntui nousevan esiin yhä useammin eri medioissa. Äänitetyt haastattelut litteroin ja jaoin teemoittain omiin tiedostoihinsa. Aineiston analysointi menetelmänä käytin aineistolähtöistä teemoittelua.

5.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tavoitteena on tutkia poikien ja nuorten miesten näkemyksiä seksuaalioikeuksista, kestävästä kehityksestä ja sukupuolinormeista. Tutkimuksen lisäksi toiveenani oli edistää tutkimushaastatteluun osallistuneiden poikien ja nuorten miesten tietoutta omista oikeuksistaan ja kestävästä kehityksen yhteydestä seksuaalioikeuksiin. Tarkoitukseni oli tuottaa kehitysehdotuksia Väestöliitolle heidän globaalikasvatushankkeeseensa. Väestöliiton globaalikasvatushankkeeseen kuuluu erilaisia tuotoksia kuten päivitetty Seksuaalioikeudet- julkaisu, juliste, työpajakonsepti, videot, seksuaalioikeudet ja kestävä kehitys- testi sekä sosiaalisen median kampanja seksuaalioikeuksista ja kestävästä kehityksestä. (Kotiranta 2019b.)

Opinnäytetyön kehitysehdotukset ovat suunnattu erityisesti työpajakonseptiin. Lisäksi keräämääni aineistoa ja kehitysehdotuksia voidaan hyödyntää sosiaalisen median kampanjassa, että siitä saataisiin mahdollisimman helposti lähestyttävä, nuoria voimaannuttava ja innostava.

Väestöliiton hankkeen yhtenä tavoitteena sekä opinnäytetyöni tavoitteena oli, että nuoret alkaisivat tarkastella entistä kriittisemmin yhteiskunnan tilaa ja muuttaa tulevaisuutta parempaan suuntaan. Vuonna 2016 tehty Nuorisobarometri tarkasteli tulevaisuuteen liittyviä teemoja. Barometrissä käy ilmi, miten sukupuolen mukainen erkaantuminen näkyy jo peruskoulussa. Sukupuoliroolit ja -normit ohjaavat nuorten koulutus- ja alavalintoja ja rajaavat heidän urasuunnitelmiaan. Barometrin tulokset vahvistavat sen, että on tärkeää kiinnittää huomiota yhteiskunnassamme vallitseviin sukupuolistereotyyppioihin naisille ja miehille sopivista ammateista ja työtehtävistä. Työelämän lisäksi barometrissa tutkittiin nuorten ajatuksia liittyen sukupuolten tasa-arvoon. Tutkimuksen mukaan naiset pitivät sukupuolen tasa-arvon parantamista huomattavasti toivottavampana asiana, kuin miehet. (Myllyniemi 2016, 204-210.)

Tasa-arvon toteutuminen pitäisi kiinnostaa myös miehiä, koska tasa-arvoisessa yhteiskunnassa miehetkin voivat määrittämään itse heidän seksuaalisuutensa, sukupuoli-identiteettinsä ja sen millaista elämää he haluavat elää (Ilmonen, Korhonen, Lipsanen, Kaukoranta & Kotiranta 2019, 36). Tällä hetkellä tasa-arvokamppailu on suurimmaksi osaksi naisten ja vähemmistöjen harteilla. Tavoitteeseen pääseminen vaatii myös miesten osallistumista, miehet tarvitaan liittolaisiksi (Koskela 2019, 85).

Opinnäytetyöni tutkimuskysymyksinä minulla oli:

Miten pojat näkevät seksuaalioikeuksien merkityksen ja kokevatko he voivansa vaikuttaa niiden toteutumiseen?

Miten seksuaalioikeudet ja sukupuolten tasa-arvo edistävät kestävän kehityksen tavoitteita poikien mielestä?

Minkälaisien miehisyiden normien keskellä nuoret miehet kasvavat ja miten normeja voisi muuttaa?

Vuonna 2018 WHO:n Euroopan aluetoimisto teki raportin: The health and well-being of men in the WHO European Region: better health through a gender approach. Raportissa käy ilmi, miten sukupuoleen liittyvät normit ja maskuliinisuuden haitalliset käsitteet voivat lisätä poikien ja miesten riskiä altistua erilaisille terveystriskeille. Minkäli pojat ja miehet eivät noudata perinteisinä pidettyjä maskuliinisuuden muotoja, ovat he vaarassa joutua syrjinnän ja väkivallan kohteiksi. (WHO Regional Office for Europe 2018, 39-50.) Syy tutkimuskysymykseeni: Minkälaisien miehisyyden normien keskellä nuoret miehet kasvavat ja miten normeja voisi muuttaa? oli se, että halusin kysyä pojilta itseltään, minkälaisiin miehen malleihin he ovat törmänneet, mitä mieltä he ovat niistä ja olisiko heillä ajatuksia, miten haitallista miehisyyttä voisi muuttaa.

Valitsin kyseiset tutkimuskysymykset, koska mielestäni niiden vastauksista nousee ilmi varmasti osittain uutta ja hyödyllistä tietoa. Kysymykseni ovat ajankohtaisia ja niiden vastauksia voidaan käyttää tulevaisuudessa hyödyksi, kun halutaan osallistaa nuoria poikia mukaan kestävä kehityksen saavuttamiseen.

5.2 Haastateltavien löytäminen

Alkuperäiseen suunnitelmaan kirjoitetun tiedonhankinnan tavoitteena oli haastatella Poikien Talon kävijöitä. Ajattelin, että se olisi ollut loogista, koska Poikien Talo tekee jo valmiiksi yhteistyötä kyseisessä globaalikasvatushankkeessa, johon opinnäytetyöni kehitysehdotukset tulevat. Kävi kuitenkin ilmi, että käytännön toteutuksessa olisi liikaa haasteita. Aikataulumme eivät kohdanneet ja Poikien Talon yhteyshenkilön mielestä haastattelusta kiinnostuneita poikia tuskin löytyy heidän kävijöistään.

Tämän jälkeen olin yhteydessä useisiin järjestöihin ja toimijoihin, joidenka kävijöistä oletettavasti löytyy kohderyhmääni sopivia poikia. Sain muutamia vastauksia, mutta asiani ei oikein edennyt eteenpäin. Haastateltavien löytäminen oli yllättävän haastavaa.

Viimeisimmäksi otin yhteyttä järjestöön nimeltä Miehet ry. Olin kuullut, että he ovat feministinen miesjärjestö, joka on keskittynyt miehiin ja miehuuteen liittyviin tasa-arvokysymyksiin. Heidän arvonsa ovat yhdenvertaisuus, tasa-arvo, syrjimättömyys, oikeudenmukaisuus ja reiluus. Järjestön tarkoituksena on edistää intersektionaalista feminismiä, tuoda esiin ja ehkäistä haitallisia miehisyteen liittyviä kulttuurisia vaatimuksia ja toimintamalleja. (Miehet ry 2018.) Lähetin viestin järjestön perustajalle. Kerroin Väestöliiton tulevasta globaalikasvatushankkeesta, opinnäytetyöni aiheesta ja siitä, että kaipaisin 15-24-vuotiaita poikia tutkimushaastatteluun. Ajattelin, että heidän jäsenistään voisi löytyä muutama aiheesta kiinnostunut nuori mies haastatteluuni.

Yhteydenottooni vastattiin pian ja Miehet ry ilmoitti olevansa kiinnostunut auttamaan haastateltavien rekrytoinnissa. Lähetin heille tarkemman kuvauksen haastattelujen tarkoituksesta ja toteuttamistavasta. He lähestyivät heti jäseniään sähköpostitse ja pyysivät olemaan minuun yhteydessä, mikäli olisivat kiinnostuneita osallistumaan haastatteluun. Tämän lisäksi sovimme Miehet ry:n viestintävastaavan kanssa, että he mainostaisivat haastattelujani heidän omassa Twitterissään ja Instagramissaan. Miehet ry:n lisäksi samoihin aikoihin Väestöliitto mainosti Twitterissään opinnäytetyöhöni osallistumista.

Silloin ymmärsin, että paras keino tavoittaa 15-24-vuotiaat pojat ja nuoret miehet olisi sosiaalinen media ja erityisesti Instagram. Aloitin itsekkin puhumaan opinnäytetyöstäni omalla Twitter ja Instagram-tililläni ja pyysin muutamaa nuorisotyön parissa työskentelevää ystävääni jakamaan seuraajilleen mahdollisuudesta osallistua tutkimushaastatteluun. Tämän seurauksena muutama itselleni tuntematonkin Instagram-tili jakoi viestin:

”Hei, oletko 15-24- vuotias poika, joka haluaisi edistää seksuaalioikeuksien ja kestävän kehityksen toteutumista sekä puhua omista kokemuksista liittyen sukupuolirooleihin? Sinun ajatuksiasi kaivataan! Osallistu Väestöliiton ja Humanisti-opiskelija Leena Ruusun opinnäytetyöhön. Jos kiinnostuit tai haluat vinkata tästä eteenpäin, olethan yhteydessä opinnäytetyön tekijään: leena.ruusu@gmail.com”

Ei kulunut kuin muutama päivä, kun aloin saamaan pojilta yhteydenottoja. Sain muutamana viestin sähköpostiini, mutta suurin osa lähestyi minua ensin Instagram-tilini kautta. Kiitin heitä kiinnostuksesta osallistua opinnäytetyöhöni ja pyysin heiltä sähköpostiosoitteen, minne voisin lähettää tarkempaa tietoa itsestäni, haastatteluista ja niiden käytännön toteutuksesta. Sähköpostissa mainitsin myös, millaisista aiheista tulisimme haastattelussa keskustelemaan. (liite 1).

Kerroin, että haastattelut toteutetaan anonymisti, ne äänitetään ja litteroidaan sekä aikaa tähän kului enintään 45 minuuttia. Sähköpostiviestissä tarjosin muutamia eri ajankohtia, milloin voisimme pitää haastattelut. Valitsin haastattelupaikoiksi Helsingin keskuskirjasto Oodin ja Kallion kirjaston varattavat työtilat. Työtilat sopivat tähän tarkoitukseen täydellisesti, koska niissä saimme olla rauhassa, ajanvarauksen pystyi tekemään helposti ja kirjastojen sijainnit olivat hyvien kulkuyhteyksien päässä.

Kun olin haastatellut kahdeksan poikaa päätin, että en tarvitse enempää haastateltavia. Itselleni määrää tärkeämpää oli saada mahdollisimman monta eri ikäistä haastateltavaa. Alkuperäisen suunnitelman mukaan olimme keskustelleet tilaajanani kanssa, että haastattelisin 15-24- vuotiaita poikia ja nuoria miehiä. Ikähaarukan määritteli se, että Väestöliiton globaalikasvatushankkeen pääkohderyhmänä oli 15-24- vuotiaat nuoret ja etupäässä pojat. Valitettavasti en saanut yhteydenottoja yhdeltäkään alle 18 vuotiaalta, joten haastattelujen ikähaarukka jäi 18-24 vuotiaisiin.

5.3 Haastattelut

Laadullisen tutkimukseni tiedonhankintamenetelmänä käytin temahaastatteluja. Haastatteluita tehdessä ja jo niihin valmistautuessa on tärkeää sitoutua tutkimuksen eettisiin periaatteisiin. Tutkimukseni eettisyyttä voidaan lähteä arvioimaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK 2012) tekemän ohjeistuksen: ”Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa” (HTK) mukaan. Ohjeistuksen alussa esitellään tutkimuseetiikan näkökulmasta hyviä käytäntöjä, joilla varmistetaan tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan mukaan hyväksi käytännöksi katsotaan, että tutkijat noudattavat tiedeyhteisönsä tunnustamia toimintatapoja, kuten rehellisyyttä, tarkkuutta ja huolellisuutta tulostensa tallentamisessa, esittämisessä sekä tulosten arvioinnissa (TENK 2012). Tutkimukseni rehellisyyttä ja tarkkuutta tukee huolellinen työskentelytapani. Haastattelurunkoa tehdessä mietin paljon sitä, kuinka henkilökohtaisia tai sensitiivisiä kysymyksiä voin esittää ja testasin haastattelurunkoani käytännössä ennen virallisia haastatteluja. Varmistin äänityslaitteideni toimivuuden useaan kertaan ja tein litteroinnit pian äänitysten jälkeen. Litteroinnin tehtyäni hävitin haastattelujen äänitiedostot ja tallensin litteroinnit ilman haastateltavien oikeita nimiä varmistaakseni haastateltavien anonymiteetin.

Toteutin kaikki haastattelut marraskuussa 2019. Haastattelurunkoni olin jakanut eri teemoihin, joista halusin kerätä tietoa: Seksuaalioikeudet, kestävä kehitys ja sukupuolinnormit/miehen rooli. Ennen haastattelun aloitusta esittelin itseni rennosti kasvotusten, kertosin nopeasti mitä varten olen tekemässä haastatteluja ja muistutin, että haastattelut ovat täysin anonyymejä. Tarkistin, että sopiihan, että haastattelu äänitetään, litteroidaan ja suoria lainauksia saatetaan käyttää opinnäytetyössäni. Nämä asiat olivat selkeitä ja sopivat kaikille haastateltaville. Kun olin laittanut äänityksen päälle kysyin poikien iän. Kysyin iän äänityksen ollessa päällä, koska halusin varmistaa litterointeja tehdessäni, että tiedän, kenen haastattelusta oli kyse.

Ensimmäinen virallinen kysymykseni oli: Mitä seksuaalioikeudet ovat? Tiesin, että kysymys voi olla vaikea ja siihen ei ole yksinkertaista vastausta. Halusin kuitenkin selvittää, mitä pojilla tulee ensimmäisenä mieleen ja mitä he seksuaalioikeuksista tietävät ennen haastattelua. Vastauksen jälkeen annoin kaikille Väestöliiton tekemän julkaisun, missä esitellään kaikki seitsemän seksuaalioikeutta. Kerroin haastateltaville, että he voivat tutkia esitettä hetken ja käyttää sitä vastauksiensa tukena koko haastattelun ajan.

Haastattelurunkooni olin merkannut ensimmäiseksi teemaksi seksuaalioikeudet. Kysymyksillä halusin tutkia sitä, ovatko seksuaalioikeudet pojille tuttuja ja nouseeko joku tietty oikeus eniten esille. Toivoin myös saavani pojilta ideoita, miten he ja muut ihmiset voisivat vaikuttaa seksuaalioikeuksien toteutumiseen.

Toinen teemani oli kestävä kehitys. Ensin tiedustelin, miten seksuaalioikeudet voisivat liittyä kestäväan kehitykseen. Muutama haastateltava halusi, että avaisin vähän, mitä tarkoitan kestäväällä kehityksellä. Olin varautunut tähän, koska en oletanut, että kaikki haastateltavani ovat perehtyneet siihen, mitä kaikkea kestäväan kehityksen käsite pitää sisällään. Teemani sisälsi kysymyksiä liittyen tasa-arvoon, kuten: Mitä sinulle merkitsee sukupuolten tasa-arvo? Ja miten tasa-arvo liittyy kestäväan kehitykseen? Kestävä kehitys on muutosta parempaan tulevaisuuteen, joten halusin saada haastateltavani pohtimaan, millaiselta tulevaisuus näyttäisi heidän mielestään, jos kaikki seksuaalioikeudet toteutuisivat globaalisti.

Tasa-arvoasioista oli selkeää siirtyä seuraavaan teemaani: sukupuolinormit ja miehen rooli. Viimeinen teemani aiheet olivat selkeästi aikaisempia sensitiivisempiä ja henkilökohtaisempia. Olin tietoisesti vienyt haastattelua koko ajan enemmän henkilökohtaisempaan suuntaan. Toivoin, että haastateltavat luottaisivat minuun ja voisivat kertoa arkojakin asioitaan avoimesti, vaikka olinkin heille vieras ihminen. Joillekin ihmisille on helpompaa kertoa arkojakin asioitaan ventovieraille, koska silloin heidän ei tarvitse pelätä kasvojensa menetystä läheistensä silmissä. (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvuori 2017.) Haastattelutilanteet edellyttivät joustavaa vuorovaikutusta, haastateltavan huomioon ottamista ja läsnäoloa. Joskus sillä, että haastattelija kuuntelee aktiivisesti voi olla suurempi merkitys, kuin kysymysten kysymisellä. (Hirsijärvi & Hurme 2009, 102-106.)

5.4 Aineiston analyysi

Laadullisen tutkimuksen ajatus on löytää aineistosta uusia merkityksiä, havaintoja ja tapoja ymmärtää ympäröivää todellisuutta (Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 16). Koska haastatteluaineistoni oli tallennettu äänimuotoon, ensimmäinen vaihe oli aineiston litterointi, eli muuntaminen puheesta tekstimuotoon. (Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 13-14.) Olin lukenut Hirsijärven ja Hurmeen teoksesta, että litteroinnit olisi hyvä aloittaa pian haastattelujen jälkeen, jotta niiden laatu ja luotettavuus pysyvät mahdollisimman tarkkana. Aloitin litteroinnin heti seuraavana päivänä haastatteluista (Hirsijärvi & Hurme 2008, 185). Litteroinnin jälkeen luin aineiston useampaan kertaan läpi ja jaoin tekstit teemoittain. Olin kuullut ja lukenut, miten lit-

terointi olisi raskasta ja hidasta hommaa. Oma kokemukseni litteroinnista oli yllättävän positiivinen. Olen tottunut kirjoittamaan nopeasti kymmensormijärjestelmällä ja koin litteroinnin auttavan aineistoni sisäistämistä.

Itselleni sopivaksi tavaksi järjestellä aineistoani muodostui teemoittelu käyttäen erivärisiä yliviivaus merkintöjä tekstinkäsittelyohjelmalla. Luin litteroidun aineistoni useaan kertaan ja aloin koodaamaan värein tekstikohtia, joissa puhuttiin samoista teemoista ja mitkä olivat tutkimuskysymyksieni kannalta keskeisiä. Koodeja hyödyntämällä oli helppo löytää tekstistä tiettyä teemaa käsittelevät sanat tai lauseet ja etsiä aineistosta yhdistäviä tai (erottavia) vastauksia. (Saarinen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 80.) Tutkimuskysymyksiäni oli useita, joten jokaiseen kysymykseen merkkasin mahdollisen vastauksen omalla värillään. Tutkimuskysymykseeni: Minkälaisien miehisyyden normien keskellä nuoret miehet kasvavat? Nousi paljon vastauksia. Vastauksista tein sanapilven, helpottamaan opinnäytetyön lukijaa näkemään tutkimuskysymykseni saamat vastaukset. Seuraavassa luvussa esittelen teemahaastatteluista saamiani tuloksia.

6 TULOKSET

Tutkimukseen osallistuneiden kahdeksan nuoren miehen haastattelut yllättivät minut positiivisesti. Kaikki osallistujat olivat todella motivoituneita koko haastattelun ajan ja tuntui, että osalla oli paljon kerrottavaa. Luulen, että motivaatioon liittyi Eskolan ja Vastamäen kuvailemat syyt siitä, miten haastateltavilla oli halu tuoda esiin omia mielipiteitään. Taustalla saattoi olla myös empaattinen toive siitä, että heidän kokemuksiansa kertominen voi auttaa muita nuoria miehiä. (Eskola & Vastamäki 2015, 28-29.)

Tarkoitukseni oli selvittää miten nuoret miehet näkevät seksuaalioikeuksien merkityksen ja kokevatko he, että oikeuksien toteutumiseen voi vaikuttaa omassa elämässä tai globaalisti. Ensimmäisen osion jälkeen halusin tutkia poikien ajatuksia siitä, miten seksuaalioikeudet ja sukupuolten tasa-arvo edistävät kestävän kehityksen tavoitteita. Koin myös tarpeelliseksi keskustella kapeasta miehisyyksikäsitteestä ja siitä, miten miehisyyden normeja voisi muuttaa.

Tutkimuskysymykseni on jaettu kolmeen eri lukuun, joissa avaan kyseiseen aiheeseen liittyvät tulokset ja käytän haastateltavien suoria lainauksia. Koska tutkimushaastatteluni aiheet ovat osittain arkaluonteisia on haastateltavien suorat lainaukset anonymisoitu eettisistä syistä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 23.)

6.1 Seksuaalioikeuksien merkitys ja voiko niiden toteutumiseen vaikuttaa?

Ensimmäinen virallinen haastattelukysymykseni oli: Osaatko kuvailla mitä seksuaalioikeudet ovat? Kysymyksen tarkoitus oli kartoittaa, kuinka tuttu aihe heille oli ennestään. Kaikki vastaajat olivat kuulleet seksuaalioikeuksista, mutta heille oli hieman epäselvää, mitä kaikkea oikeudet sisälsivät.

”Seksuaalioikeudet mulle tarkoittaa oikeutta omaan krooppaan, omaan seksuaaliseen turvallisuuteen sekä, että saat kokea vetoa toiseen ihmiseen sukupuolesta riippumatta... Pitää se varmasti sisällään muutakin mutta, nää on ne mitä ekana tulee mieleen.”

Jo ensimmäisen kysymyksen vastauksista tuli ilmi, miten oikeus omaan seksuaalisuuteen nousee esiin useammin kuin muut oikeudet. Pojat kokivat melko yksimieleisesti kaikista tärkeimmäksi oikeuden ilmaista seksuaalisuuttaan vapaasti. Pojille oli tärkeää, että he voivat itse päättää miten he seksuaalisuuttaan ilmaisevat ja kenestä he voivat olla kiinnostuneita. Kyseinen oikeus oli heille selkeästi kaikista tutuin, koska kaikki vastaajat mainitsivat sen ensimmäisessä vastauksessaan.

Ensimmäisen kysymyksen jälkeen kaikilla vastaajilla oli tukena Väestöliiton julkaisu, missä esiteltiin kaikki seksuaalioikeudet.

”Itse ajattelen niin, että seksuaalisuus on tosi perustavanlaatuinen osa jokaista yksilöä. Seksuaalioikeuksien tarkoituksena ois mahdollistaa, että kaikki just pystyis, tai ei tarttis minkään ulkoisen tahon pakottamana tukahduttaa sitä osaa identiteetistään. Ja kyllähän tässä nyt on sellaisia asioita, jotka on terveydellisesti sellaisia mitkä ois järkevää ja pitäisi turvaa kaikille sekä sillee perinteisen terveyden ja mielenterveyden kannalta.”

Vastaajat kokivat seksuaalioikeuksien lisäävän turvallisuutta. Turvallisuus ja oikeuksien turvaaminen kävi ilmi useissa vastauksissa. Vastauksista hahmottui selvästi se, että ilman turvallisuuden tunnetta oman seksuaalisuuden vapaa ilmaiseminen olisi vastaajien mielestä rajallista. Turvallisuuden tunteeseen voi vaikuttaa ympäristö ja ympärillä olevat ihmiset. Toiveena oli, että kenenkään ei tarvitsisi tukahduttaa omia tunteitaan tai pelätä olla oma itsensä. Monilla oli kokemus siitä, että he ovat etuoikeutetussa ja turvallisessa asemassa, koska heillä seksuaalioikeudet ovat pääasiassa aina toteutuneet tai niitä ei ole ollut tarvetta ajatella.

”No ihan sillee yleisesti tota, vaikka jos joku haluaa, että ihmisen seksuaalisuutta kunnioitetaan. Ettei sitä lähestytä ilman sen omaa lupaa. Se on hirveen tärkeä kaikkien tietää, että kaikilla on ne omat rajat. Sit toinen on se, että ei oleteta heti ja automaattisesti, että joku ihminen on tietystä sukupuolesta kiinnostunut, koska sitä ei voi koskaan tietää.”

Tuloksissa näkyi, miten pojat pitivät merkityksellisenä asiana toisten ihmisten kunnioitusta. Laajoja vastauksia tuli siitä, miten kaikkien ihmisten rajoja kuuluu kunnioittaa, ketään ei tule lähestyä ilman toisen omaa suostumusta, eikä pidä tehdä olettamuksia toisten kiinnostuksen kohteista. Oli mielenkiintoista, miten kaikki tähän teemaan liittyvät vastaukset oli ajateltu selvästi jonkun muun kuin heidän itsensä asemasta. Luulen, että vastaajilla oli ajatuksissa viimeaikaiset Metoo-keskustelut.

”Yhdenvertaisuus. Jos miettii vaikka ihmisoikeuksien julistusta ja sitä, miten kaikilla on oikeus ihmisarvoiseen elämään nii tääkin liittyy siihen hyvin vahvasti. Siihen, että ihmisiä käsitellään ihmisinä.”

”No nää oikeudet vaikuttaa siltä, et jos nää toteutuis, niin kyllä tää maailma ois parempi paikka. Tässä on selkeesti toisen ihmisen kunnioitus ja hyviä arvoja kiteytetty näihin. Mun mielestä nää seksuaalioikeudet on suoraan liitännäinen ihmisoikeuksiin. Tuli mieleen, että tää vaikuttaa sellaiselta tosi turvalliselta jutulta, jos nää kaikki toteutuis. Ehkä nää on olemassa sen takia, kun seksuaalisuuskin on olemassa oleva asia ja se tarvitsee jotain yhteisiä pelisääntöjä. Kukaan ei ole samanlainen kuin toinen.”

Oli kiinnostavaa nähdä miten, seksuaalioikeudet nähtiin usein yhtä merkityksellisinä ja tärkeinä, kuin perus- ja ihmisoikeudet. Pojat pohtivat sitä, miten kaikki ihmiset ovat

erilaisia, joten seksuaalioikeudet takaisivat jokaiselle tasavertaiset mahdollisuudet elää omanlaistaan elämää ilman, että oma seksuaalisuus tai sukupuoli vaikuttaisi mahdollisuuksiin edetä elämässä. Vastaajat sanoittivat hyvin sitä, miten seksuaalisuus on olennainen osa ihmisyyttä. Kaikki ihmiset ovat kuitenkin omanlaisiaan yksilöitä ja seksuaalisuuden kokeminen ja sen ilmaisu voi vaihdella. Tästä syystä on hyvä olla yhteisiä pelisääntöjä.

”Ehdottomasti omassa elämässä siltä kantilta, että uskaltaa sanoa ääneen mitä haluaa ja mitä ei halua. Ja tuohon oikeus tietoon seksuaalisuudesta niin osaa itse vaatia ja tietää mitä voi vaatia. Kun lähtee ajattelemaan pienemmässä mittakaavassa muiden ihmisten näkökulmaa niin voi itse kunnioittaa muiden seksuaalioikeuksia. Globaalilla tavalla totta kai lähtee pienistä teoista. Pienistä puroista kasvaa isoja virtoja. Globaalilla tasolla niin, että mitä isompi joukko tiedostaa, että tällaisia seksuaalioikeuksia on ja että kaikilla ne ei toteudu. Eli sellainen tietouden levittäminen ois yksi.”

Tutkin oliko pojilla ideoita siitä, miten seksuaalioikeuksiin voisi vaikuttaa omassa elämässä tai globaalisti. Globaalista näkökulmasta vaikuttaminen koettiin vaikeammaksi, mutta osa vastaajista hahmotti pieninekin tekojen merkityksen. Yksi konkreettinen keino oli tukea järjestöjä, jotka taistelevat seksuaalioikeuksien puolesta. Oman elämän ja lähipiirin parissa haastateltavat näkivät parhaaksi vaikuttamisen keinoksi puhumisen.

Asioista pitäisi uskaltaa puhua enemmän ääneen, tieto lisää avoimuutta sekä vähentää ennakkoluuloja. Vastaajat ymmärsivät, että joillekin seksistä ja seksuaalisuudesta puhuminen voi olla vaikeaa tai kiusallista. Siihen ainoana apukeinona nähtiin puhumisen normalisoituminen ja tiedon levittäminen. Mitä useampi tietää seksuaalioikeuksista, sitä enemmän ihmiset osaavat vaatia esimerkiksi kouluihin parempaa seksuaalikasvatusta.

”Luulen, että sillä tavalla, että pyrin sellaiseen avoimuuteen ja kitken itseltäni semmosia ennakkoluuloja pois. Työskentelen oman pääkoppani kanssa niin, että en loukkais kenenkään toisen seksuaalioikeuksia. Oon yrittänyt opiskella vähän sitä, että osais olla fiksusti kaikenlaisten ihmisten ympärillä. Sanoisin, että omalla kohdalla ainakin näiden asioiden tiedostaminen ja kunnioitan mun ympärillä olevien ihmisten oikeuksia.

Se on ehkä se mitä minä tällä hetkellä parhaiten pystyn tekemään. Omalla henkilökohtaisella käytöksellä taata muille nämä oikeudet.”

Yksi vastaaja puhui siitä, miten hän haluaisi työskennellä lisää itsensä kanssa, kehittyä ja kasvaa ihmisenä. On inhimillistä ja ymmärrettävää, että me kaikki emme voi aina tietää kaikkea tai olla tarpeeksi sensitiivisiä. Oli hienoa kuulla se, miten vastaaja pystyi hahmottamaan omat heikkoutensa ja sen, miten hän opettelee irti ennakkoluuloistaan.

Vähintä mitä voitaisiin tehdä, ajateltiin olevan oman toiminnan tarkastelu. Kun itse ei riko toisten seksuaalioikeuksia voi näyttää siten positiivista esimerkkiä. Myös omakohtainen kokemus siitä, miltä tuntuu, jos ei hyväksytä joukkoon sellaisena, kuin on, vaikutti yhden vastaajan ajatuksiin siitä, miksi omalla toiminnalla on merkitystä.

”No helppohan nyt on sanoa, mutta ainakin niin, ettei ite riko niitä. Kuitenkin tiedostaa sen itse miltä se tuntuu. On muutamia kertoja, kun on ite joutunu tilanteeseen missä ei ookaan ollu hyväksyty. Tietää sen tuskan mitä siitä voi seurata niin ei halua sitä sitten vanhingossakaan kellekkään aiheuttaa. Ja toi oikeus näkyä. Oon uskaltanu kirjottaa mielipidekirjoituksia.”

6.2 Miten seksuaalioikeudet ja sukupuolten tasa-arvo edistävät kestävän kehityksen tavoitteita?

Kysyessäni, miten seksuaalioikeudet liittyvät kestävään kehitykseen, ainoastaan yksi vastaajista ei osannut hahmottaa, miten ne voisivat liittyä toisiinsa. Suurimmalla osalla vastaajista oli selkeä yhtenäinen näkemys asiasta: Seksuaalioikeudet edistävät ihmisten hyvinvointia, lisäävät tietoutta ja mahdollistavat muidenkin ihmisoikeuksien täysimääräisen toteutumisen. Kun ihmisten hyvinvointi paranee, heillä on enemmän resursseja tarkastella yhteiskuntamme epäkohtia ja edistää omia oikeuksiaan.

”Ihminen, jolla seksuaalioikeudet toteutuu niin toteutuu mahdollisesti muutkin oikeudet mahdollisimman täysimääräisenä. Sellainen ihminen on... en nyt sano, että onnellisempi, mutta tyytyväisempi itseensä, elämänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan. Sitten ikään kuin toimii sellaisella optimitalvalla.”

Lause, mikä nousi valtaosalla vastaajista, oli itsensä hyväksyminen. Kun ihminen hyväksyy itsensä ja muut sellaisina, kuin he ovat tulee elämästä helpompaa kaikille. Kestävää kehitystä olisi, jos tulevaisuudessa ihmisiä ei enää tuomittaisi heidän seksuaalisuuntautumisensa tai sukupuolensa takia. Paljon on vielä tehtävää eriarvoisuuden poistamiseksi, mutta vastaajat näkivät muutoksen olevan mahdollinen.

”Jos sukupuolet ois tasa-arvoisia ja kaikkia kohdeltais ihmisenä, eikä jonkun tietyn sukupuolen edustajana, siinä vaiheessa ihmiset vois ilmaista itseään paremmin. Ei olisi mitään lasikattoja ja ihminen voisi edetä elämässään niin kuin tahtoo.”

”No, nykyään mun mielestä, kun tiedostetaan se, että sukupuolia on enemmän kuin kaksi, on tärkeää pohtia ajatuksia laajemmalla skaalalla ja ottaa kaikki huomioon. Ja just se, että maailma muuttuu niin kyl ihmisten pitäisi pysyä siinä mukana. Tai siis mehän luodaan meidän sosiaalinen maailma, arvot ja normit. Tavallaan siis se, että ei pitäisi luoda eriarvoisuutta vaan enemminkin yhdenvertaisuutta. Sitähän aina sanotaan, että seuraava sukupolvi on aina viisaampi.

Tuloksista voidaan päätellä, että pojat pitivät tasa-arvoa merkittävänä tekijänä kestävä kehityksen kannalta. Monet puhuivat siitä, miten sukupuolten moninaisuudesta pitäisi puhua enemmän ja ei-binääriset sukupuolet pitäisi ottaa yhdenvertaisesti huomioon. Näissäkin vastauksissa pojat miettivät paljon sitä, miten tärkeää olisi, että kaikki ihmiset voisivat ilmaista itseään paremmin ja edetä elämässään valitsemiaan polkuja.

”Mun mielestä on tärkeää, että otetaan kaikki mukaan siihen keskusteluun ja työntekemiseen. Ei se määritä mitä sukupuolta sä oot, että niin kun sun ajatuksia siitä asiasta, että ihan hyvin voi juurikin olla mies ja feministi tai ajaa tasa-arvon asioita. Se just, että naiset ajaa vain naisten asioita on vähän surullinen mielikuva. Sama pätee myös miesten asioihin. Just kun se, että miehillä on kuitenkin aika ahdas tää malli. Jos miehet keskustelis vaan siitä, niin sit siitä puuttuu kokonaan kaikki muut näkökulmat. Kun miehet kuitenkin itse elää sitä miesnäkökulmaa koko ajan niin sitä voi olla vaikeeta katsoa ulkopuolelta.”

Yläpuolella oleva vastaus oli kysymykseeni: Kenen vastuulla tasa-arvon edistäminen on? Vastaajan pointti siitä, miten kaikki sukupuolet tulisi ottaa mukaan tasa-arvon edistämiseen ja miten mies voi olla feministi oli omasta mielestäni hyvin sanottu. Sukupuolisyrjintä mihin tahansa suuntaan koettiin vääränä ja muutamat toivoivat, että

sukupuoliin ei tarvitsisi tulevaisuudessa kiinnittää minkäänlaista huomiota. Sukupuoleen kohdistuvat ennakko-odotukset mainittiin heikentävänä tekijänä tasa-arvon edistyksessä.

6.3 Miehisyyden normit, miten niitä voisi muuttaa?

Haastattelun viimeisessä osiossa keskustelimme miehisyyden normeista, mitä ajatuksia ne herättävät ja siitä, miten haitallisia normeja voisi muuttaa. Miehisuus tai maskuliinisuus ei ole yksinään haitallisia tai millään lailla paha asia. Aikaisemmassa teoriaosuudessani kerroin hegemonisen maskuliinisuuden normista. Hegemoniseen maskuliinisuuteen kuuluu usein negatiivisia piirteitä, jotka vaikuttavat poikien ja miesten elämään haitallisesti. Kun puhuimme haastateltavien kanssa haitallisista miehisyyden normeista, tarkoitan niillä nimenomaan hegemonisen maskuliinisuuden normeja.

”Mulle se ei henkilökohtaisesti oikein sovi tai sitä en itse edusta. Senkin älyäminenkin on jotenkin kummallista, että siinäkin kesti niin pitkään. Mä pidän nyt vähän huvittavana ajatuksena sitä koko miehen mallia. Eihän sellaista sillee oikeesti oo olemassa. Mutta se mitä itse oon saanu tai ymmärtäny ja törmänny lapsesta asti semmoseen misogynisiin vitseihin. Sit se perustuu semmoseen naisen alentamiseen ja siihen ajatukseen, että naiset ois vähän tyhmempiä.”

Haastateltavat kertoivat kaikki kokeneensa perinteisenä pidetyn miehen roolin ahtaana ja epärealistisena. Järjestään jokainen korosti vastauksissaan sitä, miten he eivät itse edusta kyseistä miehisyyttä. Jo haastattelutilanteissa kiinnitin huomion, miten kaikki vastaajat alkoivat muistelemaan lapsuuttaan. Jokainen koki miehen roolin ahdistava suunnilleen yläkoulu iässä. Lapsena muottiin mukautuminen esti osittain kiusatuksi joutumisen. Nykyään haastateltavat pitävät monia asioita paljon yleisimpinä, eivätkä ihmiset enää oletta miesten syövän vain makkaraa. Luulen, että jos kysyisin taas kymmenen vuoden päästä saman ikäisiltä pojilta heidän ajatuksiaan sukupuolirooleista tilanne olisi jo paljon parempi, mutta hekin muistelisivat nuoruuttaan ja sitä, miten yläkoulussa oli pitänyt sulautua enemmän joukkoon.

Kuvio 3. Sanapilvi odotuksista, mihin haastateltavat pojat ovat elämässään törmänneet.

”Mun mielestä miehiin tai varsinkin nuoriin poikiin kohdistuu sellainen stereotypia tai ajatus siitä miehen ja naisen dynamiikasta seksissä. Nainen antaa seksiä silloin, jos se haluaa sitä, mutta miestä pidetään aina halukkaana seksiin. Se voi olla varmasti sellainen asia, jonka kanssa joutuu kamppailemaan, eikä aina voi samaistua siihen.”

Vanha stereotypia siitä miten miehet ovat aina valmiina seksiin, eikä heitä kiinnosta hellyys tai läheisyys on todella haitallinen. Ilman stereotyyppisiä sukupuoli odotuksia miehilläkin olisi helpompaa määritellä itse, milloin he haluavat seksiä. Koskaan ei pitäisi olettaa vaan aina varmistaa toisen aito suostumus seksiin.

”Mun mielestä siitä on ollut nyt puhetta ainakin tässä viimeisen parin vuoden aikana, on kuitenkin edelleen liian vähän. Mutta siis voiko mies olla herkkä, voiko mies näyttää tunteita, olla haavoittuvainen. Ylipäättään se, että miehisyyden helposti ajatellaan niin, että miehet on taistelijoita, jotka taistelee toisiaan vastaan. Sit ne yrittää pitää kaiken kasassa ja olla aina sankareita. Se on sinällään aika kapea skaala mitä miehet voi olla.”

Yleinen klisee on, että pojat ja miehet eivät puhu tunteistaan. Tästä aiheesta muutamat haastateltavatkin mainitsivat. Kävi kuitenkin selväksi, että keino millä haitallisia miehisyyden normeja voisi muuttaa haastateltavien mielestä oli nimenomaan omista tuntemuksista puhuminen. Ainoastaan yksi vastaaja kertoi olevansa sellainen ihminen, joka ei pahemmin tykkää puhua asioistaan. Kaikki muut kertoivat, että heillä on elämässään useita ihmisiä, joille he kertovat avoimesti kaikista tunteistaan. Tunteista puhuminen ja niiden näyttäminen koettiin merkittäväksi kommunikaatio keinoksi. Miesten kesken puhumisen lisäksi muutama vastaaja oli sitä mieltä, että miesten olisi hyvä kuulla muidenkin sukupuolien näkökulmia tasa-arvon toteutumisesta ilman vastakainasettelua. Oli hienoa kuulla, miten poikia kiinnosti omien etuoikeuksiensa reflektointi.

”Mä uskon, että nimenomaan puhumalla ois tärkeitä. Ensinnäkin se, että miehet vois puhua keskenään. Se ois kyllä myös tärkeitä, että pystyttäis keskustelemaan muiden kuin miespuolisten henkilöiden kanssa, koska itsellä on ainakin paljon asioita, mitä en oo koskaan edes osannu ajatella. Ois hyvä kirkastaa sitä ymmärrystä siitä, vaikka miten eri tilanteissa tasa-arvo ja seksuaalinen tasa-arvo ylipäättään toteutuu. Mitä

enemmän oon puhunu tyyppien kanssa, jotka on naisia tai transihmisiä niin on saanu suhteutettua sitä omaan elämään. Mun mielestä miesten ois tosi hyvä tiedostaa se, vaikka joissain suhteissa meillä on vähiten alistettu asema, se ei tarkoita sitä, että pitäis jotenkin olemassa olevat ongelmat lakaista syrjään. Ei pidä ajatella, että on joillain ihmisillä asiat huonomminkin. Seksuaalisuus on sellainen alue, että se on tosi haavoittuvainen. Tuntuu, että se on tosi monelle kaikista eniten sellainen asia mitä haluaa peittää ja pitää henkilökohtaisena asiana. Sit jos siellä ajatuksissa on sellaisia juttuja mitä ei saa itse ratkottua tai puhuttua niin ei varmaan hyvää tee.”

Mainitut syyt, miksi haastateltavat pystyivät puhumaan tunteistaan, olivat luottamus, turvallisuuden tunne, samankaltaisuus ja hyväksyvät läheiset. Monilla haastateltavista oli pitkäaikaisia hyviä ystäviä, joille puhuminen on auttanut selvittämään asioita. Kun pojat tietävät, että heidät hyväksytään porukkaan, olivatpa millaisia tahansa edesauttaa poikia puhumaan arkaluontoisistakin asioista ja pyytämään helpommin apua.

”Luottamus on varmaan suurimpia juttuja. On kavereita, joita oon tuntenu jo useampia vuosia ja asunukkin niiden kanssa. Kasvanu yhdessä ja tullu sen matkan varrella sinuiksi itsensä kanssa. En mä tässä pisteessä varmaan itseni kanssa ois jos en olis puhunu mun kavereille. Jos oisin vaa hau-tonu omia juttuja päässä niin ne ajatukset ois vaan tuhonnu mut. Kun oon löytäny sitä porukkaa mille puhua ja avautua niin saanu sitä kautta kehitettyä itseäni parempaan suuntaan.”

”Tunnen mun olon turvalliseksi mun ystävien kanssa, enkä yhtään uhatuks. Pystyn kyseinalaistamaan asioita tai tuomaan esiin toisia asioita. Mä tiedän, että mä oon turvassa siinä. Turvallisuus tulee luottamuksesta”.

Puhumisen lisäksi konkreettisia keinoja, miten haitallisista normeista päästäisiin eroon mainittiin yhteiskunnallisen ilmapiirin muutos, itsensä hyväksyminen ja matalan kynnyksen palvelut. Vastajaat toivoivat, että julkisissa keskusteluissa ja kouluissa puhuttaisiin avoimesti siitä, miten on normaalia pyytää apua, eikä mielenterveysongelmia tarvitsisi hävetä. Kun hyväksyy itsensä, ei ole tarvetta esittää kovempaa tyyppiä tai pärjätä yksin. Teeman tuloksista havaitsin, miten moni mainitsi itsensä hyväksymisen, mutta silti toiveissa oli saada lisää positiivisia malleja, millä kehittää itseään parempaan suuntaan.

”Ihan vaan sellaisella yleisellä, yhteiskunnallisella ilmapiirillä. Julkissa keskustelussa ja koulussa pitäisi puhua asiasta ja pitää normina, miten pitää hakeutua hoitoon. Kyllä mä uskon siinä ollaan jo vähän edistyttykin. Mielensterveysongelmista pitäisi puhua avoimimmin ja kyllä hyödyttäisi ihan kaikkia. Yleinen yhteiskunnallinen ilmapiiri pitäisi muuttua avoimemmaksi”

7 KEHITYSIDEOITA

Väestöliiton toiveena tälle opinnäytetyölle oli tuottaa tietoa ja saada kehitysideoita heidän uuteen globaalikasvatushankkeensa kuuluvaan työpajaan ja sosiaalisen median kampanjaan, jonka kohderyhmänä ovat pojat ja nuoret miehet.

Järjestön tuottaman työpajakonseptin tarkoituksena on luoda valmis työpaja, minkä avulla nuorten kanssa työskentelevät ammattilaiset voivat saavat pojat keskustelemaan enemmän seksuaalioikeuksista ja niiden vaikutuksesta kestävästään kehitykseen. Tavoitteena on saada materiaalista selkeä, kattava ja mahdollisimman innostava.

Tässä opinnäytetyössä olen selvittänyt, mitä kohderyhmään kuuluvat pojat jo tietävät kyseisistä teemoista ja mistä aiheista olisi hyvä puhua lisää. Aineistoa analysoidessa vastauksista nousi selkeitä aiheita mitkä olivat pojille tärkeitä ja toiveita siitä millainen tulevaisuus oli kestävämpi ja tasa-arvoisempi meille kaikille.

Haastatteluuni osallistuneet pojat olivat aidosti kiinnostuneita keskustelemaan seksuaalioikeuksista, kestävästä kehityksestä ja keksimään keinoja, miten nuorten miesten terveyttä voisi parantaa. Seksuaalioikeuksien vaikutus kestävään kehitykseen oli osalle vastaajista selkeä. He osasivat hyvin yhdistää ajatuksen siitä, miten sukupuolten tasa-arvo ja lisääntyvä tietous seksuaalioikeuksista edistävät kestäväää kehitystä.

Selvästikin haastatteluuni osallistuneita poikia kiinnosti tasa-arvon edistäminen ja heitä voisi kuvailla Minja Koskelan käyttämällä ”liittolaisfeministimies” termillä. Eli miehinä, jotka ymmärtävät etuoikeutetun asemansa, antavat muille tilaa ja purkavat rakenteita, jotka ovat nostaneet miehet sukupuolihierarkian kärkeen. (Koskela 2019, 88.)

Seksuaalioikeuksista selkein, minkä pojat tiesivät ennestään, oli *oikeus omaan seksuaalisuuteen*. Keskusteluissamme pojat ymmärsivät hyvin sen, että heillä on oikeus määrittellä itse oma seksuaalisuutensa ja ilmaista sitä omalla tavallaan.

Mielestäni työpajoissa olisi hyvä puhua kohdasta *oikeus yksityisyyteen ja oikeus näkyä* siinä mielessä, että se tarkoittaa myös sitä, että kaikilla on oikeus itse määrittellä kuinka paljon he haluavat itsestään ja omasta seksuaalisuudestaan muille kertoa. Haastateltavat puhuivat paljon siitä, miten asioista on hyvä puhua ja avoimuutta pitäisi lisätä. On kuitenkin ymmärrettävä sekin näkökulma, että kaikkien ei ole pakko näkyä, jos he itse niin haluavat. Kaikkien ei tarvitse etsiä itselleen sopivaa ”seksuaalisuuden tai sukupuolen lokeroa” tai esimerkiksi puhua omasta seksuaalisuudestaan sosiaalisessa mediassa. Jotkut ihmiset haluavat pitää seksuaalisuutensa, seksielämänsä ja kaiken siihen liittyvän omana tietonaan ja sitä pitää muiden kunnioittaa.

Monissa vastauksissa oltiin sitä mieltä, että seksuaalioikeudet tuovat turvaa toteuttaa ja kokea omaa seksuaalisuuttaan. Seksuaalisuutta pidettiin tärkeänä osana ihmisen hyvinvointia ja seksuaalioikeudet suojelevat sitä. Ehdottaisinkin, että työpajoissa puhuttaisiin siitä, miten turvallisuutta voisi lisätä, miten kaikilla olisi turvallinen ja hyväksyty olo. Poikiin ja miehiin kohdistui stereotypia, missä ajateltiin kaikkien olevan sankareita ja taistelijoita. On kuitenkin täysin normaalia, että poika tai mieskin voi joskus tuntea olonsa turvattomaksi.

”Nää kaikki oikeudet tuntuu aika voimaannuttavilta. Nää asiat tuntuu turvallisilta ja on tosi hienoa, että on tällöisiä oikeuksia. Näissä on monia semmoisia juttuja mitä mie en ollu ajatellu ees aikasemmin, mut kyl nää tuntuu omalta”

Kysymykseeni, miten seksuaalioikeuksien toteutumiseen voisi vaikuttaa omassa elämässä tai globaalisti sain loistavia vastauksia ja olen sitä mieltä, että työpajoissa olisi hyvä lähteä pohtimaan erilaisia vaikuttamisen mahdollisuuksia. Haastattelussani kysyin myös, miltä tulevaisuus näyttäisi, jos kaikki seksuaalioikeudet toteutuisivat globaalisti.

”Kyllä näkisin, että se ois sellainen yhteiskunta mikä ois tasa-arvoisempi sekä taloudellisesti että niin kuin jengillä ois enemmän vaikutus mahdollisuuksia siihen mitkä koskee omaa itseään. Ehkä itse näkee usein sen sillee, että moni ongelma on sellasii, että jäljet johtaa sylvtytehtaalle. Tavallaan kapitalistiseen ajatteluun ja patriarkaattiin. Kummankin noiden juttujen ytimessä on sellainen naisalisteinen asema.”

Tämän kysymyksen voisi työpajassa esittää toisinpäin eli miltä tulevaisuutemme näyttäisi, jos yksikään seksuaalioikeus ei toteutuisi elämässämme ja globaalisti. Mielestäni on tärkeää keskustella työpajassa siitä, miten seksuaalioikeudet vaikuttavat eri ihmisiin eri puolilla maailmaa, tarkastella kriittisesti yhteiskuntamme nykytilaa ja hahmottaa omat etuoikeutemme ja tarkastella niiden syitä.

On varmasti selvää, että kestävästä kehityksestä puhuessa on hyvä avata yksinkertaisella tavalla, mitä kaikkea käsite pitää sisällään. En tiedä kuinka pitkiä työpajoista ollaan tekemässä ja kuinka paljon aikaa kestävänsä kehityksen käsittelemiseen on, mutta jos lähdetään puhumaan sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta ja eritoten sukupuolten tasa-arvosta on työpajoissa hyvä nostaa ainakin tämä teemat käsittelyyn:

Yhteiskunnan syrjivät rakenteet
 Miksi sukupuolia ei pidä vertailla keskenään
 Kaksinapaisen sukupuolijärjestelmän ongelmat
 Miten tasa-arvo edistää kaikkien ihmisten hyvinvointia
 Sukupuolisensitiivisyys

Suurimman osan haastatteluuni osallistuneiden poikien mielestä olisi mahtavaa, jos tulevaisuudessa voitaisiin unohtaa ihmisten lokerointi, eikä kenenkään sukupuoleen tarvitsisi kiinnittää huomiota. Sukupuolinormit vaikuttavat tavalla tai toisella meidän jokaisen elämään, emmekä me aina edes huomaa tilanteissa mitään outoa.

Ehdotus työpajaan miten käsitellä ja oppia näkemään haitallisia sukupuoleen liittyviä normeja olisi jonkinlainen ”etuoikeuskävely” harjoitus. Etuoikeuskävely on toiminnallinen harjoitus, johon löytyy hyvät ohjeet aikaisemmin mainitsemani Älä olet a - Normit nurin! – oppaasta. Harjoituksessa osallistujat pääsisivät kuvitteellisen identiteetin kautta kokemaan, miten sukupuolinormit ja etuoikeudet vaikuttavat jokapäiväiseen elämään. (Saarikoski & Kovero 2013, 67.)

Haastateltavien mielestä perinteisenä pidetyn miehen roolin ylläpitäminen olisi raskasta, eivätkä he itse edusta sitä. Vaikka haastateltavani miehet eivät elä perinteisen miehen roolin mukaan, eivät sitä toteuttavat miehet ole yhtään sen huonompia, heidän elämänsä on vain erilaista ja mahdollisesti rajallisempaa. Osalle pojista ja miehistä perinteiset roolit voivat tuoda turvaa ja positiivisiakin asioita elämään. Miehisyys on moninainen käsite, eikä kenenkään tapaa toteuttaa identiteettiään pidä kieltää tai väheksyä. Kaikki saavat elää omanlaista elämää, kuhan se ei vahingoita muita. Kovuus, karskius ja vähäinen tunteista puhuminen ovat perinteiseen mieheen yhdistettyjä ominaisuuksia ja joillekin nämä ominaisuudet voivat olla hyviä suojakeinoja selvitä turvattomista tilanteista.

”Ne jotka sitä toteuttaa tai joutuvat sitä toteuttamaan sellaista perinteistä roolia, joutuvat varmaan käyttämään aika paljon energiaa siihen ja joutuu varmaan miettimään sitä mikä nyt on oikein. Joutuvat varmaan sulkemaan itseltään paljon sellaisia asioita pois, mitä muuten voisivat haluta toteuttaa. Ja ehdottomasti se ei tarkoita sitä, että kaikki, jotka sitä perinteistä miehisyydenroolia toteuttaa, valehtelisivat itselleen. Aivan varmasti sellaisiakin ihmisiä on olemassa, mutta varmasti moneen ne vaikuttaa sillein negatiivisesti.”

Työpajoissa kannattaisi keskustella maskuliinisuuden, miehen roolin laajentamisesta ja siitä miten se vaikuttaisi positiivisesti poikien ja miesten hyvinvointiin. Miettiä miten voisimme yhdessä poistaa haitallisia stereotyyppioita, kiinnittää enemmän huomiota omaan puheeseemme ja siihen syyllistymmekö itse ylläpitämään jonkinlaisia stereotyyppioita, myyttejä tai vääriä käsityksiä. On myös hyvä muistuttaa siitä, että miehet eivät ole ainoita, jotka syyllistyvät käyttämään stereotyyppisiä oletuksia toisista ihmisistä.

8 OPINNÄYTETYÖPROSESSIN ARVIOINTI

Tämän opinnäytetyön tekeminen on ollut todella informatiivinen ja antoisa prosessi, jonka varrella on ollut palkitsevaa huomata oma ammatillinen kasvu ja kehitys. Koen, että opinnäytetyöni aiheet ovat tärkeitä, joista pitää puhua mahdollisimman paljon. Tämä opinnäytetyö voikin olla yksi puheenvuoro ja teko lisää, millä lisätä tietoutta seksuaalioikeuksista ja kestävästä kehityksestä.

Olin todella tyytyväinen opinnäytetyöni tilaajan ehdottamaan aiheeseen ja lähdin tekemään työtä aidosta kiinnostuksesta aiheeseen. Lähdekirjallisuuteeni tutustuminen oli lähinnä kiehtovaa ja opettavaista. Ainoastaan aiheiden rajaaminen tuntui haastavalta. Seksuaalioikeuksista, kestävästä kehityksestä ja sukupuolinormeista voisi kirjoittaa sekä tutkia useampien kirjojen verran. Tästä syystä tutkimuskysymyksenikin ovat aika laajat. Oli kuitenkin ymmärrettävä se, että olen nyt tekemässä elämäni ensimmäistä opinnäytetyötäni, eikä sen tarvitse olla tämän enempää.

Alkuperäinen tarkoitukseni oli saada opinnäytetyöni valmiiksi jo joulukuussa 2019, mutta kohtasin pieniä aikatauluongelmia. En aivan hahmottanut, miten iso työ haastateltavien löytäminen olisi. En myöskään varautunut siihen, että en saisi ollenkaan vastauksia yhteydenottoihini. Näin jälkeempäin ajateltuna omaperäisemmän kehittämistyön menetelmän valinta tai toisen menetelmän yhdistäminen teemahaastattelun lisäksi olisi voinut tuoda innovatiivisempia tuloksia ja kehitysideoita Väestöliiton globaalikasvatushanketta varten. Mikäli olisin saanut haastattelut aikaisemmin tehtyä olisi minulla ollut hyvin aikaa tehdä toinenkin aineistonkeruumenetelmä.

Haasteista huolimatta olen kuitenkin tyytyväinen opinnäytetyöhöni, mielestäni onnistuin opinnäytetyölleni asettamissa tavoitteissa. Mikäli opinnäytetyötäni päätyy lukemaan ihminen, jota kiinnostaa seksuaalioikeudet, kestävä kehitys ja tasa-arvo, tarjoaa laaja lähdeluetteloni ainakin paljon laadukkaita tutkimuksia ja kirjoituksia aiheista.

Haastateltavien suorissa lainauksissa näkyy hyvin poikien oma ääni ja heidän ajatuksensa liittyen eri aiheisiin. Uskon, että kehitysehdotukseni mahdollistavat keskustelun

millä pojat ja nuoret miehet voivat tarkastella kriittisemmin yhteiskunnan tilaa ja muuttaa tulevaisuutta parempaan suuntaan.

TENK pitää hyvänä käytäntönä ohjeistuksessaan eettisiä ja kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Tutkimuksen tuloksia julkaistaessa tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluu avoimuus ja vastuullinen tiedeviestintä (TENK 2012). Tiedonhankintamenetelmäni oli teemahaastattelut, joita pidän vastuullisesti ja eettisesti onnistuneina. Kaikki tutkimukseen osallistuneet olivat vapaaehtoisesti ilmoittautuneet haastatteluun, heillä oli tarkkaan tiedossa mistä teemoista olemme keskustelemassa ja miten haastattelu etenisi. En erikseen kysynyt haastateltavien nimeä, ainoa asian minkä varmistin oli heidän ikänsä. Juuri ennen haastattelua olin muistuttanut siitä, että haastattelut ovat anonyymeja, kysymyksiin ei ole pakko vastata ja haastattelun voisi lopettaa kesken, jos haastateltava niin haluaisi.

Opinnäytetyöni teoreettisessa viitekehyksessä viitataan asianmukaisella tavalla useisiin lähteisiin ja haen aiheeseen perehtyneiden tutkijoiden töistä tukea omaan tutkimukseeni. Tiedonhaun toteutin kriittisesti, enkä valinnut ensimmäisenä löytämiäni lähteitä. Monista aiheista tein selvittelin tarkkoja faktoja, tutkin useita tutkimuksia ja kuuntelin eri mielipiteitä, ennen kuin lähdin kirjoittamaan teoriaosuuttani.

8.1 Jatkoa

Aiheiden käsittely vaatii ehdottomasti vielä jatkoa. Onneksi monet järjestöt, yksittäiset henkilöt ja kirjailijat puhuvat entistä enemmän intersektionaalisesta feminismistä ja korostavat sitä, miten miestenkin osallistuminen tasa-arvotyöhön olisi tärkeää.

En osaa sanoa lisääkö seksuaalioikeuksista puhuminen tasa-arvoa vai toisinpäin, mutta joka tapauksessa luulen, että yhdessä ne mahdollistavat oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden.

Aineiston analyysia tehdessä panin merkille sen, miten poikia kiinnosti oppia ja saada lisää tietoa erilaisista seksuaalisuuksista ja sukupuolen moninaisuudesta. He tiesivät hyvin, että heillä on oikeus omaan seksuaalisuuteensa, heillä oli jo nyt jonkin verran

tietoa ja kokemusta aiheesta, mutta he kokivat kaiken tiedon vähentävän ennakkoluuloja ja auttavan heitä itseäänkin ymmärtämään omia tuntemuksiaan paremmin. Toiveena oli myös se, että tulevaisuudessa lapsia kasvatettaisiin pienestä pitäen ymmärtämään ihmisten moninaisuutta. Joten yksi idea tulevaisuuteen voisi olla jonkinlainen hanke, millä voitaisiin normalisoida ja tehdä tutummaksi kaikki eri seksuaaliset suuntautumisot ja siitä, miten sukupuolen moninaisuus ilmenee yksilötasolla.

LÄHTEET

Ahtola Anni, Forsström Tiia, Paalanen Tommi 2019. Nautinnon aika – Sexpon seksuaalipoliittinen ohjelma. Into Kustannus Oy: Helsinki. 17-18. Viitattu 3.12.2019

Ahtola, Anni, Forsström, Tiia & Paalanen Tommi 2019. Sexpon seksuaalipoliittinen ohjelma – Nautinnon aika. Helsinki: Into kustannus Oy 2019. s. 17-25. Viitattu 27.12.2019

Amnesty International 2017. Blogi, 8 kysymystä ja vastausta naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisesta työstä. Viitattu 16.12.2019

<https://www.amnesty.fi/8-kysymysta-ja-vastausta-naisiin-kohdistuvan-vakivallan-vastaisesta-tyosta/>

Engelber Mila & tasa-arvoasian neuvottelukunta 2018. MIEHIÄ JA NAISIHMISIÄ. Suomen kielen seksismi ja sen purkaminen. TANE-julkaisuja (2018) 18. Tasa-arvoasian neuvottelukunta TANE Helsinki. 13- 14. Viitattu 17.12.2019 https://tane.fi/documents/1429808/1854322/TANE_Miehia_ja_naisihmisia_verkko_valmis.pdf/d7b558dc-74ed-4981-0b06-f890ff2973d5/TANE_Miehia_ja_naisihmisia_verkko_valmis.pdf

Gates, Melinda 2019. Tasa-arvo. Nyt! Like kustannus (e-kirja) Bookbeat. Viitattu 27.12.2019

Halonen Tarja 2017: Näin kestävän kehityksen agenda 2030 syntyi. Teoksessa: Korkman Sixten, Lund Peter, Neuvonen Aleks, Rohweder Liisa, Sojamo Suvi, Taalas Petteri, Taipale Kaarin & Tuomioja Erkki 2017. Toim. Ahola Suvi. Kirjava käsikirja Kestävään kehitykseen. Kustannusosakeyhtiö Tammi: Helsinki. 17-21. Viitattu 9.12.2019

Halonen Tarja 2017: Tasa-arvo on kestävä kehitystä. Teoksessa: Korkman Sixten, Lund Peter, Neuvonen Aleks, Rohweder Liisa, Sojamo Suvi, Taalas Petteri, Taipale Kaarin & Tuomioja Erkki 2017. Toim. Ahola Suvi. Kirjava käsikirja Kestävään kehitykseen. Kustannusosakeyhtiö Tammi: Helsinki. 77-90. Viitattu 10.12.2019

Hirsijärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus: Helsinki 185

Koskela, Minja 2019. Ennen kaikkea feministi. Karisto Oy: Hämeenlinna. 85. Viitattu 16.1.2020

Hyvärinen, Matti, Nikander, Pirjo & Ruusuvuori, Johanna 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja, Kustannusosakeyhtiö Vastapaino: Tampere 2017 E-kirja. Viitattu 13.1.2020

<https://www.ellibslibrary.com/reader/9789517686112>

Ilmonen Kamomilla, Korhonen Elina, Lipsanen Laura, Kaukoranta Riikka ja Kotiranta Sanna 2019. Seksuaalioikeudet. Väestöliitto väestötietosarja 29. Viitattu 3.12.2019

<https://mail.google.com/mail/u/0/#search/Sanna.Kotiranta%40vaestoliitto.fi/FMfcgxdqngjMwksjSlCrltLrCjwkbrT?projector=1&messagePartId=0.1>

Jauhiainen, Riikka 2017. Yle Uutiset, ”Älä jää yksin ja jollekin” – Miesten kokema väkivalta on edelleen vaiettu asia Suomessa. Viitattu 18.12.2019

<https://yle.fi/uutiset/3-9802658>

Jokinen, Arto 2000. Panssaroitu maskuliinisuus. Mies, väkivalta ja kulttuuri. Tampere University Press: Tampere. 213-220. Viitattu 8.12.2019

Jokinen, Arto 2000. Panssaroitu maskuliinisuus: Mies, väkivalta ja kulttuuri. Tampere. Viitattu 18.12.2019

Kantola, Johanna 2019. Yle Areena podcast, Maailman politiikan arkipäivää. Naiset nousivat kapinaan Sveitsissä. Viitattu 27.12.2019

<https://areena.yle.fi/1-50250189>

Kaukoranta, Riikka 2019. ICPD 25+ - Alku seksuaalioikeuksien toteutumiselle?, Väestöliittoblogi. <https://vaestoliitonblogi.com/2019/12/02/icpd25-alku-seksuaalioikeuksien-toteutumiselle/> Viitattu 27.12.2019

Keski-Petäjä, Miina, Attila Henna 2018. Tasa-arvobarometri 2017, Seksuaalinen häirintä ja sukupuoleen liittyvä vihapuhe. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 8/2018. 32-33. Viitattu 28.12.2019

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160920/STM_08_2018_Tasa-arvobarometri%202017_net.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Kotiranta, Sanna 2019a. Globaalikasvatuksen asiantuntija. Yksityinen Sähköpostiviesti 26.8.2019 Viestin saaja: Leena Ruusu

Kotiranta, Sanna 2019b. Globaalikasvatuksen asiantuntija. Yksityinen Sähköpostiviesti 26.8.2019 Viestin saaja: Leena Ruusu

Korkman Sixten 2017: Ei ole taloutta ilman luontoa. Teoksessa: Halonen Tarja, Lund Peter, Neuvonen Aleks, Rohweder Liisa, Sojamo Suvi, Taalas Petteri, Taipale Kaarin & Tuomioja Erkki 2017. Toim. Ahola Suvi. Kirjava käsikirja Kestävään kehitykseen. Kustannusosakeyhtiö Tammi: Helsinki. 93-105. Viitattu 10.12.2019

Myrskylä Pekka, Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA 2012. Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? EVA Analyysi 19/2012. Viitattu 17.12.2019

<https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjaytyminen.pdf>

Myllyniemi, Sami (toim.) 2016. Katse tulevaisuudessa, Nuorisobarometri 2016, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja ISSN 1455-268X painettu nro 56, Verkkojulkaisuja (Nuorisotutkimusseura) ISSN 1799-9227, nro 111. Viitattu 16.1.2020 https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2017/03/Nuorisobarometri_2016_WEB.pdf

Naisasiajärjestöjen keskusliitto 2019. Tehdään tasa-arvo! Mikä on naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien tilanne Suomessa? – Peking +25 -järjestöraportti. Viitattu 17.12.2019

<https://www.naisjarjestot.fi/client/naisjarjestot/userfiles/peking-raportti-taitto-digi.pdf>

Peitsalo, Pete, Pekkola, Jussi & Sarlin, Tommi 2017. Miessakit ry:n raportteja 2017:1. Vaiettu väkivalta: Miesten kokema väkivalta sekä mahdollisuus avun hakemiseen ja saamiseen. 14-17. Viitattu 18.12.2019

https://www.miessakit.fi/wp-content/uploads/2019/09/Vaiettu-va%CC%88ki-valta_print.pdf

Plan international 2019. Valtaosa tytöistä ja naisista elää maassa, joissa tasa-arvo toteutuu huonosti. Viitattu 13.12.2019

<https://plan.fi/valtaosa-tytoista-ja-naisista-elaa-maissa-joissa-tasa-arvo-toteutuu-huonosti>

Plan international 2019. Tietoa kampanjasta, Sukupuoliroolien vangit – Kampaja on täällä!. Viitattu 16.12.2019

<https://plan.fi/tietoa-kampanjasta>

Ruusuvuori, Johanna, Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti (toim.) 2010. Haastattelun analyysi. Vastapaino: Tampere 2010. 13-14 Viitattu 16.1. 2020

Ryes, Miguel, Huldén, Anders & Tommi, Huhtaniemi 2018. Poikien puhelimen vuosi-raportti 2018 – Muutosten tuulia. Väestöliitto, Helsinki. Viitattu 18.12.2019

http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/1a7e516d7aadf81b45958d5cb3949ae3/1576681431/application/pdf/9619683/poikienpuhelin2018_pakattu.pdf

Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future 1987. 41. Viitattu 8.12.2019

<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>

Saarikoski, Atlas & Kovero, Solja 2013. Älä oletta - Normit nurin! Normikriittinen käsikirja yhdenvertaisuudesta, syrjinnän vastustamisesta ja vapaudesta olla oma itsensä. Seta-julkaisuja 22. Helsinki: Seta. Viitattu 4.12.2019

<https://www.tasa-arvo.fi/documents/10181/34936/AlaOletta-NormitNurin.pdf/a5aae854-8783-4277-908b-3a28f30842e8>

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV, Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja 2009. 48-49. Viitattu 17.1.2020

<https://www.fsd.uta.fi/fi/tietoarkisto/julkaisut/kvalimotv.pdf>

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV, Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja 2009. 48-49. Viitattu 7.1.2020

<https://www.fsd.uta.fi/fi/tietoarkisto/julkaisut/kvalimotv.pdf>

Seta 2019, Sateenkaaritieto, Sukupuolen moninaisuus. Viitattu 4.12.2019

<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sukupuolen-moninaisuus/>

Seta, nuoret 2019. Nuorille, Itsemääritys ja normit. Viitattu 4.12.2019
<https://nuoret.seta.fi/nuorille/itsemaarittely-ja-normit/>

SheDecides 2019. Our story. Viitattu 28.12.2019
<https://www.shedecides.com/our-story/>

Sipilä, Annamari 2018. Helsingin sanomat, ulkomaat. Salaperäinen Agenda Europe haluaa palauttaa ”luonnollisen järjestyksen” – liikkeellä on jo lonkerot ympäri Eurooppaa, sanoo verkostoa tutkinut asiantuntija. Viitattu 28.12.2019
<https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000005702405.html>

Sitra 2019, Kestävä talousfoorumi, mistä on kyse. Viitattu 10.12.2019
<https://www.sitra.fi/aiheet/kestava-talous/#mista-on-kyse>

Suomen YK-liitto 2019. YK-teemat, Kestävä kehitys, Historiaa ja toiminnan taustoja. Viitattu 8.12.2019
<https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kestava-kehitys>

Suomen YK-liitto 2019. Kestävä kehitys, Sukupuolten välinen tasa-arvo. Viitattu 17.12.2019
<https://www.ykliitto.fi/sukupuolten-valinen-tasa-arvo>

Suomen ympäristökeskus SYKE 2018. Maapallolle mahtuva tulevaisuus. Helsinki. 1-3. Viitattu 10.12.2019
<https://media.sitra.fi/2018/05/29164612/maapallolle-mahtuva-tulevaisuus.pdf>

Tasa-arvoasain neuvottelukunta 2019. Mikä on tasa-arvo. Viitattu 13.12.2019
<https://tane.fi/tasa-arvo>

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2019. Sukupuolten hyvinvointi- ja terveyserot. Viitattu 18.12.2019
<https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-tila/hyvinvointi-ja-terveys/sukupuolten-hyvinvointi-ja-terveyserot>

Tiessalo, Paula 2019. Yle uutiset, Seksuaalioikeuksien vastustus kasvaa Euroopassa – Edes perheväkivaltaa ei saisi vanhoillisten mielestä säädellä. Viitattu 27.12.2019
<https://yle.fi/uutiset/3-10933739>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Helsinki 2013. Viitattu 10.2.2020
https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

UNICEF Norja 2019. Koulu, kestävyys. Viitattu 9.12.2019
<https://www.unicef.no/skole/barekraft>

Vailla vakinaista asuntoa ry 2019. Asunnottomuus. Viitattu 18.12.2019
<https://vvary.fi/asunnottomuus/>

Valli, Raine (toim.) & Aaltola, Juhani 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus. Viitattu 13.1.2020

Valli, Raine (toim.) Eskola & Vastamäki 2015, 28-29.

Valtioneuvoston kanslia 2019. Kestävä kehitys, Agenda2030, Tavoite 5. Viitattu 16.12.2019

<https://kestavakehitys.fi/web/kestava-kehitys/agenda2030/tavoite-5>

Valtioneuvosto 2019. Sosiaali- ja terveysministeriö tiedote, Naisiin kohdistuva väkivalta on vakava ihmisoikeusrikkomus – Suomi tehostaa toimia uhrien auttamiseksi. Viitattu 16.12.2019

https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1271139/naisiin-kohdistuva-vakivalta-on-vakava-ihmisoikeusrikkos-suomi-tehostaa-toimia-uhrien-auttamiseksi

Valtioneuvosto 2019. Sosiaali- ja tervsministeriö, tiedote 49/2019. STM:n ja Euroopan neuvoston konferenssi: Sukupuoleenliittyvät stereotypiat ja seksismi vakava este sukupuolten tasa-arvon saavuttamiselle. Viitattu 17.12.2019

https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1271139/sukupuoleen-liittyvat-stereotypiat-ja-seksismi-vakava-este-sukupuolten-tasa-arvon-saavuttamiselle

Väestöliitto 2018a. Mitä ovat seksuaalioikeudet. Viitattu 29.2.2020

<https://www.hyvakysymys.fi/artikkeli/mita-ovat-seksuaalioikeudet/>

Väestöliitto 2019b. Viitattu 2.12.2019

<http://www.vaestoliitto.fi/vaestoliitto/>

Väestöliitto 2019a. Seksuaaliterveys- ja oikeuskysymyksiä kestävän kehityksen näkökulmasta 2019. Väestöliitolta saatu julkaisematon hankehakemus

Väestöliitto 2019c. Seksuaaliterveys- ja oikeuskysymyksiä kestävän kehityksen näkökulmasta 2019. Väestöliitolta saatu julkaisematon hankehakemus

Väestöliitto 2019d. Seksuaaliterveys- ja oikeuskysymyksiä kestävän kehityksen näkökulmasta 2019. Väestöliitolta saatu julkaisematon hankehakemus

Väestöliitto 2018b. Väestöliiton kehityspoliittinen ohjelma 2018-2020. Viitattu 3.12.2019

<https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/ccae008b66doac2da27735cf661c14a6/1583505294/application/pdf/8888303/V%C3%A4est%C3%B6liiton%20kehityspoliittinen%20ohjelma%202018-2020.pdf>

Väestöliitto 2018c. Väestöliiton kehityspoliittinen ohjelma 2018-2020. Viitattu 27.12.2019

<https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/ccae008b66doac2da27735cf661c14a6/1583505294/application/pdf/8888303/V%C3%A4est%C3%B6liiton%20kehityspoliittinen%20ohjelma%202018-2020.pdf>

Väestöliitto 2018d. Väestöliiton kehityspoliittinen ohjelma 2018-2020. Viitattu 27.12.2019

<https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/ccae008b66doac2da27735cf661c14a6/1583505294/application/pdf/8888303/V%C3%A4est%C3%B6liiton%20kehityspoliittinen%20ohjelma%202018-2020.pdf>

Väestöliitto 2019e. Väestöntutkimuslaitos, Seksologinen tutkimus, PoikaS-projekti – Tehoa poikien seksuaaliopetukseen. Viitattu 19.12.2019

https://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/seksologinen_tutkimus/poikas-projekti-tehoa-poikien-se/

Virtanen, Ira A. (2018). Nuorten miesten haavoittuvuus ja tuki ystävyyssuhteissa. Teoksessa Huuki, T., Kivijärvi, A. & Lunabba, H. (toim.), Poikatutkimus (s. 239–260). Tampere: Vastapaino.

Yhdistyneet kansakunnat 2019. Maailman väestön tulevaisuuden näkymät 2019, kokohtia, Väestöraportti. New York 2019, 10-12. Viitattu 27.12.2019

https://population.un.org/wpp/Publications/Files/WPP2019_Highlights.pdf

Kuvio 1. Väestöliitto 2019. Mitä ovat seksuaalioikeudet. <https://www.hyvaksymys.fi/artikkeli/mita-ovat-seksuaalioikeudet/>

Kuvio 2. United Nations 2019, The Sustainable Development Goals poster

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/news/communications-material/>

LIITTEET

Liite 1

Hei,

kiitos paljon viestistäsi.

Olen tosiaan Leena, Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelija.
Teen opinnäytetyötäni Väestöliitolle.

Väestöliitto haluaisi saada enemmän poikia mukaan tasa-arvotyöhön, haastaa mieheyteen liittyviä rajoituksia ja poistaa haitallisia normeja. Kun tasa-arvo vahvistuu, vahvistuu samalla poikien terveys ja hyvinvointi.

Tällä hetkellä Väestöliitolla on meneillään uusi globaali kasvatushanke, jonka uutena toimintatapana on erityisesti pojille suunnatut materiaalit ja työpajat. Hankkeen tavoite on edistää poikien tietoutta seksuaalioikeuksista ja kestävästä kehityksestä.

Ennen hankkeen valmistumista minun tehtäväni on tehdä tutkimushaastattelu. Toivoisin sen avulla saavani 15-24 vuotiailta pojilta ajatuksia, ideoita ja kartoittaa jo olemassa olevaa tietoa seksuaalioikeuksista ja kestävästä kehityksestä. Haastattelujen pohjalta analysoin aineiston niin, että pystyn opinnäytetyölläni antamaan parhaita mahdollisia kehitysideoita, miten pojilta saamiani ajatuksia pystytään käyttämään Väestöliiton tulevassa hankkeessa hyödyksi.

Haastattelu toteutetaan anonyyminä yksilöhaastatteluna, haastattelu äänitetään ja lopuksi litteroin haastateltavien ajatukset opinnäytetyöhöni.

Teemat, joista haastattelussa keskustellaan ovat: seksuaalioikeudet, kestävä kehitys ja sukupuolinormit.

Haastatteluihin menee aikaa noin 30-45min.

Sopisiko sinulle jokin näistä ajankohdista? Mikäli ei sovi voit ehdottaa itsellesi sopivaa ajankohtaa.

Tila: Työtila 3

Toimipiste: Keskustakirjasto Oodi

Alkaa: 19. marraskuuta 2019 kello 10.00 - 12 välillä?

Tila: Työtila 4

Toimipiste: Keskustakirjasto Oodi

Alkaa: 17. marraskuuta 2019 kello 14.00

Tila: Työtila 2

Toimipiste: Keskustakirjasto Oodi

Alkaa: 14. marraskuuta 2019 kello 19.00

Mikäli sinulla herää lisäkysymyksiä, laita rohkeasti viestiä :)

Ystävällisin terveisin,

Leena Ruusu

046 6464149

Liite 2

Haastattelurunko

Nopea itseni esittely.

Muistutan että haastattelu on anonyymi ja se äänitetään.

Kerron, että haastattelukysymyksiini ei ole olemassa oikeita tai väärä vastauksia, eikä haittaa, jos johonkin kysymykseeni ei osaa vastata mitään.

Mikäli haastateltava haluaa kysyä jotain ennen tai kesken haastattelun se sopii oikein hyvin.

Haluun, että haastattelu on rento ja keskustelunomainen tilanne.

Laitan äänityksen päälle

Haastattelu alkaa:

- Minkä ikäinen olet?
- Osaatko kuvailla mitä seksuaalioikeudet ovat?

Vastauksen jälkeen annan haastateltavalle Väestöliiton tekemä julkaisun, missä esitellään kaikki 7 seksuaalioikeutta. Annan haastateltavan rauhassa katsella esitettä muutamien minuuttien ajan.

Teema 1

- Osaisitko sanoa mikä seksuaalioikeuksien tarkoitus on?
- Koskettavatko seksuaalioikeudet elämääsi/ tuntuvatko ne omilta?
- Koetko, että voit vaikuttaa seksuaalioikeuksien toteutumiseen globaalisti/omassa elämässä?
- Onko oikeuksilla ollut vaikutusta sinun elämääsi/käyttäytymiseesi?

Teema 2

- Miten seksuaalioikeudet liittyy kestävään kehitykseen?
- Jos kaikki seksuaalioikeudet toteutuisi globaalisti. Miltä sellainen tulevaisuus näyttäisi sinun mielestä?
- Mitä sinulle merkitsee sukupuolten tasa-arvo?
- Miten mielestäsi sukupuolten tasa-arvo liittyy kestävään kehitykseen?
- Kenen vastuulla on tasa-arvon edistäminen?

Teema 3

- Koetko, että sukupuolinormit vaikuttavat elämääsi?
- Mitä ajattelet perinteisenä pidetystä miehenroolista?
- Koetko, että voit toteuttaa itseäsi ja seurata mielenkiinnonkohteitasi riippumatta siitä, että olet mies?
- Koetko, että pystyt puhumaan vaikeistakin asioista ystävilleesi?
- Osaatko sanoa, miksi puhuminen on helppoa/vaikeaa?
- Keksisitko ideoita, miten miehet saataisiin paremmin huolehtimaan omasta terveydestään?